

SUOMEN
eOPPIMISKESKUS RY

Odotuksia ja toiveita ESR-rakennerahoitteisten hankkeiden verkkopalvelulle

JESPERI - Jatkoselvitys
ESR-rakennerahoitteisten
hankkeiden portaaliselvitykselle

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Projektikoodi 12153
Diaarinumero LAPELY/525/05.02.07/2012

Selvitys on tehty osana Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimaa ja Lapin Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen rahoittamaa Manner-Suomen ESR-ohjelman valtakunnallisen osion toimintalinja 3:n ”Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittämisen toimintalinjaa” ja sen osana olevaa ”Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi” -kehittämishjelmaa.

Nimike: Odotuksia ja toiveista ESR-rakennerahoitteisten hankkeiden verkkopalveluille
JESPERI – Jatkoselvitys ESR-rakennerahoitteisten hankkeiden portaaliselvitykselle

Tekijät: Kari A. Hintikka (toimittaja), Oili Salminen (toimittaja), Pauliina Mäkelä (toimittaja), Titi Tamminen (toimittaja)

Kustantaja ja painopaikka: Suomen eOppimiskeskus ry, Hämeenlinna, Huhtikuu 2013

Taitto: Minna Janhunen

ISBN 978-952-6669-10-6 (painettu julkaisu)
ISBN 978-952-6669-11-3 (sähköinen julkaisu)

Kuvailulehti

Hanketoiminta vaatii monenlaisia resursseja, joista monet liittyvät informaation tallentamiseen, jakamiseen ja esittämiseen järjestelmien avulla niin, että informaatiota voidaan välittää rahoittajille ja muille hanketoimijoille eri palveluihin ja laitteisiin. Hanketyössä tarvitaan siten asiantuntijoita, tietojärjestelmiä, laitteita, palveluja ja yhteyksiä. Informaatiopalvelun helppokäyttöisyys motivoi hanketoimijoita hoitamaan omat tehtävänsä sovitun mukaisesti tai enemmänkin. Sen sijaan huonosti toimivat sähköiset järjestelmät passivoivat käyttäjät pahimmillaan siihen, ettei pakollisiakaan tietoja kovin mielellään tallenneta tai päivitetä järjestelmään.

Tämä raportti kuvaa suomalaisten hanketoimijoiden käsityksiä Euroopan unionin rakennerahastojen verkkopalvelusta Rakennerahastot.fi:stä ja hanketoiminnan hallintajärjestelmästä EURA 2007:sta. ESR-hankkeissa toimivat kertoivat omista ja organisaationsa tarpeista ja toiveista viestinnän, tiedonsaannin ja verkostoitumisen työkaluille. Selvityksen lähtökohtana on ollut uuden ohjelmakauden alkaessa kartoittaa nykyistä toimivampia informaation tallentamisen, jakamisen ja esittämisen keinoja, jotta hanketyön vaikuttavuutta ja

sujuvuutta voidaan parantaa. Lisäksi selvitystyössä otettiin esille mahdollisen uuden hankeportaalin tuottaminen ja siihen liittyvät suositukset toimintamalleista, informaatiopalveluista, verkottamiskeinoista ja uusien työkalujen käyttöönotosta.

Raportti on syntynyt JESPERI (Jatkoselvitys ESR-rakennerahoitteisten hankkeiden portaaliselvitelykselle) -hankkeen tuloksena. Se on Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi ESR-kehittämissuunnitelmasta rahoitettuja esiselvityshankkeita. Selvityksen toteutti Suomen eOppimiskeskus 1.10.2012-30.4.2013 välisenä aikana.

Beskrivning

Projektverksamhet kräver mångahanda resurser, av vilka många anknyter sig till lagring, distribution och presentation av information med hjälp av system så att informationen kan förmedlas till finansierarna och andra projektaktörer till olika tjänster och enheter. I projektarbete krävs det därför experter, datasystem, hårdvara, tjänster och förbindelser. Om informationstjänsten är användarvänlig motiverar det projektaktörerna att sköta sina egna uppgifter såsom avtalats eller därutöver. Däremot passiverar elektroniska system som fungerar dåligt i värsta fall användarna så att de inte särskilt gärna lagrar eller uppdaterar ens obligatoriska data i systemet.

Den här rapporten beskriver de finländska projektaktörernas uppfattningar om Europeiska unionens webbtjänst för strukturfonder Strukturfonder.fi och administrationssystemet för projektverksamhet EURA 2007. De som medverkar i ESF-projekt berättar om sina egna och sin organisations behov och önskemål vad gäller redskap för kommunikation, tillgång till information och nätverkssamarbete. Utgångspunkten för utredningen har varit att vid ingången av den nya programperioden kartlägga medel att lagra, distribuera och presentera information, som fungerar bättre än de nuvarande, så att man ska kunna förbättra effektiviteten och smidigheten i projektarbetet. Dessutom tog man i utredningsarbetet upp åstadkom-

mandet av en eventuell ny projektportal och därtill anslutna rekommendationer om verksamhetsmodeller, informationstjänster, nätverksmetoder och ibruktage av nya redskap.

Rapporten har uppstått som resultat av projektet JESPERI (Fortsatt utredning av utredningen om en portal för ESF-strukturfinansierade projekt). Det hör till de förutredningsprojekt som finansierats ur ESF-utvecklingsprojektet Bli aktiv medborgare i öppna inlärningsmiljöer. Utredningen utfördes av Suomen eOppimiskeskus under tiden 1.10.2012 - 30.4.2013

Esipuhe

Kehittämistoiminnalla, jota rahoitetaan Suomessa myös EU:n rakennerahastoilla, tavoitellaan yleensä pysyviä tuloksia ja vaikuttavuutta. Kehitys tarkoittaa asioiden muuttumista, usein ajan myötä. Kehittää sen sijaan on aktiivinen verbi, teonsana, joka tarkoittaa jonkin parantamista, muokkaamista paremmaksi. Kehittämiseen tarvitaan siis tekijöitä eli ihmisiä. Kuitenkin me ihmiset olemme usein kovin tottuneita tapoihimme toimia, eivätkä muutokset ole helppoja.

Nykypäivän työelämä muuttuu entistä verkotuneemmaksi ja sähköistyy jatkuvasti. Tekniikka mahdollistaa uusia toimintatapoja, mutta samalla pitäisi luopua joistain entisistä rutiineista. Informaatiotulva on niin valtava, että erottuminen, näkyväksi tuleminen, hyvienkin juttujen hyödyntäminen on jokapäiväinen haaste. Silti mitään arvokasta kehittämistyötä ei tulisi hukata, eikä tehdä tehottomasti. Ohjelmakaudella 2014-2020 myös rakennerahastovarot niukkenevat, jolloin vaikuttavuus on yhteinen haasteemme.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyrkinyt tehostamaan rakennerahastotoimintaa muun muassa toimintatapoja kehittämällä. Tavoitteena on entistä parempi tulosten osoittaminen ja jakaminen sekä vaikuttavampi toiminta. Ministeriössä olemme luoneet tiiviimpiä kytkentöjä toimialojen muuhun toimintaan. Kehittävän arvioinnin kautta jaoimme muiden toimijoiden kanssa toiminnan kipupisteitä ja etsimme niihin ratkaisuja. Yhtenä asiana esiin nousi tietoon liittyvät haasteet, joihin päätimme pureutua Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi ESR-kehittämisohjelman kautta rahoitetuilla kahdella esiselvityksellä. Käsissäsi oleva JESPERI on näistä toinen.

Yhdessä tekeminen on myös projektimaailmassa vahvasti nousussa ja se on ollut erityisen leimavaa Avoimien oppimisympäristöjen kehittämisohjelmalle sekä tälle esiselvitykselle. Avoimuuden, osallisuuden, jakamisen sekä yhdessä oppimisen hyötyjä en lähde edes kuvaamaan – tila loppuisi kesken. Mutta koen, että lisäämällä kehittäjien tietoisuutta toisistaan, muista projekteista ja ohjelmista voidaan entistä paremmin hyödyntää ja luoda uutta yhteistyötä, verkostoja ja kumppanuuksia kehittämistoiminnassa. Tarvitaankin foorumeja

ihmisten kohtaamiselle ja vuorovaikutukselle. Tarvitaan aikaa, tilaa ja paikkoja yhdessä tehtävälle kehittämistyölle, mutta myös toimintatapojen uudistamiselle, johon lopulta päästään oppimisen (ja pois-oppimisen) sekä ajattelutapojen muutoksen kautta. Tarvitaan myös kunnollisia, helppokäyttöisiä, ajassa olevia työkaluja.

Projektitoiminnalle on luonteenomaista määräaikaisuus, eikä hyvillenkään tuloksille aina löydy omistajaa heti hankkeen päätyttyä. Toimijakenttä on laaja, korkeakouluista ja oppilaitoksista kuntiin ja kolmannen sektorin yhdistyksiin läpi Suomen maan, puhumattakaan muusta EU:sta. Rakennerahastojen hankemassa on valtava ja kehittämistyön helmiä paljon. On siis lukuisia syitä kehittää rakennerahastotoimintaan verkostoitumista, yhdessä tekemistä, tulosten kokoamista ja esiin tuomista tukevia toimintatapoja ja työkaluja, joista yksi voisi olla toimijoiden tarpeista lähtevä, vuorovaikutteinen verkkopalvelu.

Henna Antila

Ylitarkastaja

opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiivistelmä

JESPERI-jatkoselvityksessä selvitettiin hanketoimijoiden ja julkishallinnon tarpeita mahdollista uutta hankeportaalia ajatellen (Jatkoselvitys ESR-rakenerahoitteisten hankkeiden portaaliselvitykselle). Kyseessä oli konseptointi ja taustaselvitys, mutta se tehtiin kohderyhmä- ja tarveorientoituneesti kuten esimerkiksi varsinaisten internet-palvelujen suunnittelu. Oletettuina kohde- ja käyttäjäryhminä olivat projektitoimijat, päättäjät ja virkamiehet eri ministeriöiden keskushallinnossa kuin alue- ja paikallistasoilla sekä kansalaiset ja median edustajat.

Selvitettäväksi tarvealueiksi fokuoitiin

- Internet-palveluiden helppokäyttöisyys ja käytön tehokkuus
- Toiminnan seuranta, raportointi ja luvut
- Viestintä ja markkinointi hankkeista internetissä sekä
- Verkottuminen ja hankevalmistelu mahdollisine työkaluineen

Tarvealueiden konkreettisia ja yksittäisiä tarpeita tunnistettiin useilla konseptointi- ja käytettävyyssmenetelmillä, kuten benchmarking eli vertaileva kartoitus ja hyvien käytäntöjen tunnistaminen, www-kysely, haastattelut, suunnittelutyöpajat ja leiskojen testaaminen. Tavoitteena oli tunnistaa laadullisesti mahdollisimman runsaasti sekä nykyisiä että lähitulevaisuuden tarpeita eikä niinkään priorisoida niitä määrällisillä menetelmillä.

Selvitystyön näkökulmana oli hankekuvausten jäsentäminen kokonaisuutena eikä yksittäisinä hakemuksina kuten nykyään. Hankkeista saisi koostettua runsaasti erilaista vertailevaa dataa, niitä voitaisiin linkittää hypertekstimäisesti toisiinsa ja yksittäisestä hanketoimijastakin voitaisiin esittää aiemmin toteutunutta toimintaa.

Toisena lähtökohtana oli automaattisten ja sovellusratkaisujen painottaminen ihmistyön sijaan. Hankekuvauksia, hakutoimintoa ja ajankohtaisviestintää voitaisiin helposti tehostaa ja tarjota helppokäyttöisiä, visuaaliseen hahmottamiseen perustua käyttöliittymiä kuten avainsana, erilaiset kartat tai verkostoanalyysi. Niin ikään hankekokoaisuuteen voitaisiin tarjota hallintänäkymiä esimerkiksi Museosuomi.fi:n tai Tekesin Hankegallerian tapaan.

Tuloksia

Lukumääräisesti eniten tarpeita ja toiveita esitettiin RR-Tietopalveluun tallennettujen hankkeiden tiedonhaussa ja esittämistavoissa. Uusilla tiedonhakutavoilla ja käyttöliittymillä voitaisiin kehittää myös hankkeista raportointia ja yhteenvetoja muun muassa päättäjille. Tehokkain yksittäinen kehittämistoimenpide olisi lisätä hankehakemukseen julkishallinnon määrittelemät avainsanat, joista hanketoimija valitsisi sopivat, ja näytä käytettäisiin apuna esimerkiksi tiedonhakussa ja hankekuvausten esittelyssä. Julkishallinnossa nostettiin esiin myös hankekuvausten ja pr-aineistojen kansainväliset viestintätarpeet ja kieliversiot.

Hankkeet tiedottavat internetissä hankkeistaan eri tavoin, kuten organisaation tai erillisessä hankkeen verkko-osoitteessa sekä erilaisissa portaalissa. Uusi hankeportaali voisi tuoda ratkaisun viestinnän yhtenäistämiseen, hanketulosten parempaan löydettävyyteen ja tätä kautta vaikuttavuuden parantumiseen. Hanketoimijoiden sekä julkishallinnon verkottumisen kehittäminen nähtiin osin erittäin hyödyllisenä, jotkut eivät kokeneet tarpeelliseksi nykyistä aktiivisempaa toimintaa esimerkiksi Facebook-ryhmässä. Verkottamisessa voitaisiin harkita ideatorin ja yhteiskirjoittamisen yhdistelmää, kuten wiki-tekniikat, joka edesauttaisi uusissa hankelumppanuuksissa sekä konsortiohakemusten käytännön valmisteluissa.

Suosituks

Selvityksessä tuotettiin yksitoista suositusta mahdollisen hankeportaalin kehittämiseksi ja tietokartan luomiseksi. Suositukset jakaantuvat viiteen osaluueeseen.

Helppokäyttöisyyden, käytön tehokkuuden ja raportoinnin kannalta avainsanat olisivat tehokkain yksittäinen toimenpide kehittää nykytilannetta. Erilaisilla automaattiosovelluksilla, kuten persoonitava uutiskirje ja otsikkosyötteet, voitaisiin tehostaa viestintää ilman ihmistyötä. Itse hanketietokannan avaaminen avoimeksi dataksi mahdollistaisi ulkopuolisten kehittämissovellukset sekä hanketoimijat voisivat hakea dataa omiin portaalihinsa tai päivittää yhteystietoja automaattisen julkishallinnon palveluihin. Automaattinen datanvaihto edellyttää kuitenkin koneluettavuutta.

Verkottumisen suhteen julkishallinto on organisoitunut hanketoimijoiden vuorovaikutusta monin tavoin. Toimintaa voitaisiin kehittää edelleen parantamalla hanketoimijoiden valmiuksia esimerkiksi koulutuksella sekä verkottumis- ja hankevalmistelutyökaluilla, kuten yhteiskirjoittaminen wiki-tekniikalla internetissä. Verkottuminen ei tapahdu kuitenkaan itsestään hankeorganisaatioiden erilaisuuden vuoksi esimerkiksi organisaatiokoon ja resurssien suhteen. Tähän ehdotetaan erillistä osaaikaista verkottajaa, joka aktivoi hanketoimijoiden verkostoa internetin ja sosiaalisen median kanavissa, koordinoi koulutusta ja käytännössä verkottaa hanketoimijoita keskenään.

Mahdollisen portaalin käytännön toteutukseen suositellaan iteratiivista projektimallia perinteisen vesiputous-mallin sijaan eli portaalia kehitettäisiin lyhyissä sykleissä ja pieniä osa-alueita ja toiminnallisia kokonaisuuksia kerrallaan yhdessä tulevien käyttäjäryhmien kanssa, kuten hanketoimijat. Esimerkiksi Oikeusministeriö kehitti OSY-Osallistumisympäristö -palvelua aktiivisen kehittäjäryhmän kanssa avoimesti facebookissa. Tällainen modulaarinen kehitystyö ja 'pysyvä beta'-palvelutyyppi (perpetual beta) soveltuu hyvin it-hankkeisiin, jossa keskeisessä osassa on käyttäjien vuorovaikutus ja palvelukehitys elää tarpeiden myötä. Aiemmassa selvityksessä suositeltiin portaalia tehtäväksi avoimen lähdekoodin ratkaisulla.

Hankeorganisaatioiden markkinointiviestintä-taitojen kehittäminen entisestään nousi esiin useissa eri tarvealueissa hankehakemusten tekstien laatimisesta hankkeiden oheisaineistoihin ja dokumentaatioon. Hanketoimijat voisivat itse esimerkiksi arvioida vaikutuksia sekä esitellä hyviä käytäntöjä jo itse hakemuksissa tai täydentää niitä hankkeiden aikana. Yhtenäisempi osaamistaso olisi suotavaa myös hanketoimijoiden itsensä kannalta ja tätä voitaisiin tukea koulutuksella sekä opastuksella, jota tukisi em. verkottaja.

Hanketoimintaympäristön muutokset nousivat esiin selvityksen aikana erillisenä tarvealueena. Yksistään edellisen ohjelmakauden aikana hanketyö on muuttunut voimakkaasti mobiliteettiin muun muassa älypuhelimien ja tabletien myötä. Lähtöleväisyyden toimintaympäristön muodostumiseen ja uusiin tarpeisiin suositellaan erillistä ennakointipainotteista selvitystä. Niin ikään hanketoiminnan kansainvälistymiseen suositellaan kiinnitettäväksi erityishuomioita.

Resumé

I den fortsatta utredningen JESPERI utredde projektaktörernas och den offentliga förvaltningens behov med tanke på en eventuell ny projektportal (Fortsatt utredning av utredningen om en portal för ESF-strukturfinansierade projekt). Det var frågan om en konceptutveckling och bakgrundsutredning, men den gjordes målgrupps- och behovsorienterat såsom exempelvis planering av egentliga Internettjänster. De förmodade mål- och användargrupperna var projektaktörer, beslutsfattare och tjänstemän i såväl centralförvaltningen som på regional och lokal nivå i olika ministerier samt medborgare och företrädare för media.

Såsom behovsområden att utreda utfokuserades

- Att Internet-tjänsterna är lätta och effektiva att använda
- Uppföljning av verksamheten, rapportering och numerisk information
- Kommunikation och marknadsföring av projekten på Internet samt
- Nätverksverksamhet och projektberedning jämte eventuella redskap

Behovsområdenas konkreta och enskilda behov identifierades med ett flertal konceptutvecklings- och tillgänglighetsmetoder, såsom benchmarking, dvs. jämförande kartläggning och identifiering av god praxis, en www-enkät, intervjuer, workshoppar och testning av layouter. Målet var snarare att i så stor utsträckning som möjligt identifiera behoven kvalitativt såväl i dagens läge som i den närmaste framtiden än att prioritera dem med kvantitativa metoder.

Synvinkeln i utredningsarbetet var att strukturera projektbeskrivningarna som en helhet och inte som enskilda ansökningar såsom i dag. Man skulle kunna samla en stor mängd olika slags jämförbara data om projekten, man skulle kunna sammanlänka dem i hypertextform och också om en enskild projektaktör skulle man kunna framlägga tidigare utförd verksamhet.

Den andra utgångspunkten var att betona automatiska och applikationslösningar i stället för mänskligt arbete. Man skulle lätt kunna effektivisera projektbeskrivningar, sökfunktion och aktuell kommunikation och erbjuda lättanvända, på visu-

ell gestaltning baserade användargränssnitt såsom nyckelord, olika slags kartor eller nätverksanalys. För projekthelheten skulle man kunna erbjuda hanteringsvyer exempelvis i stil med Museosuomi.fi eller Tekes Hankegalleria.

Resultat

Numerärt framlades det mest behov och önskemål avseende informationssökningen i och sätten att presentera de projekt som är lagrade i Informationstjänsten för strukturfonder. Med nya informationssökningssätt och användargränssnitt skulle man kunna utveckla även rapportering och sammandrag av projekten bland annat för beslutsfattarna. Den effektivaste enskilda utvecklingsåtgärden skulle vara att till projektansökan lägga nyckelord som fastställts av den offentliga förvaltningen, bland vilka projektaktören skulle välja de lämpliga, och de skulle användas som hjälp exempelvis i informationssökningen och presentationen av projektbeskrivningarna. Inom den offentliga förvaltningen lyfte man också fram de internationella kommunikationsbehoven och språkversionerna i fråga om projektbeskrivningarna och PR-materialet.

Projekten informerar på Internet på olika sätt om sina projekt, såsom på organisationens webbadress eller en särskild webbadress för projektet samt på olika slags portaler. En ny projektportal skulle kunna medföra en lösning för att förenhetliga kommunikationen, göra projektresultaten lättare att hitta och därigenom förbättra deras effektivitet. Man ansåg det delvis vara synnerligen nyttigt att utveckla projektaktörernas samt den offentliga förvaltningens nätverksverksamhet, en del ansåg det inte vara nödvändigt med en aktivare verksamhet än den nuvarande exempelvis i en Facebookgrupp. I nätverksverksamheten skulle man kunna överväga en kombination av idétorg och gemensamt skrivande, såsom wiki-tekniker, som skulle vara till hjälp i nya projektpartnerskap samt i den praktiska beredningen av konsortieansökningar.

Rekommendationer

I utredningen togs det fram elva rekommendationer för att utveckla en eventuell projektportal och skapa en vägkarta. Rekommendationerna fördelar sig på fem delområden.

Med tanke på *användarvänligheten, effektiviteten i användningen och rapporteringen* skulle nyckelord vara den effektivaste enskilda åtgärden för att utveckla nuläget. Med olika slags automation-sapplikationer, såsom personifierade nyhetsbulletiner och rubrikidata, skulle man kunna effektivisera kommunikationen utan människoarbete. Om själva projekt databasen skulle öppnas som öppna data, skulle detta möjliggöra utvecklingsapplikationer av utomstående varjämte projektaktörerna skulle kunna hämta data till sina egna portaler eller uppdatera kontaktuppgifterna till den automatiska offentliga förvaltningens tjänster. Automatiskt datautbyte förutsätter dock maskinläsbarhet.

I fråga om *nätverksverksamheten* har den offentliga förvaltningen organiserat växelverkan projektaktörerna emellan på många sätt. Verksamheten skulle kunna utvecklas vidare genom att förbättra projektaktörernas färdigheter exempelvis genom utbildning samt med nätverks- och projektberedningsredskap, såsom gemensamt skrivande med wiki-teknik på Internet. Nätverksverksamhet sker dock inte av sig självt på grund av att projektororganisationerna är olika exempelvis vad gäller organisationsstorlek och resurser. För detta föreslås det en särskild nätverksperson i deltidssyssla, som aktiverar projektaktörernas nätverk i kanalerna på Internet och i sociala media, koordinerar utbildningen och i praktiken knyter samman projektaktörerna till ett nätverk.

För den praktiska implementeringen av en eventuell portal rekommenderas det en iterativ projektmodell i stället för den traditionella vattenfallsmodellen, dvs. att portalen skulle utvecklas i korta cykler och små delområden och funktionella helheter i sänder tillsammans med de framtida användargrupperna, såsom projektaktörerna.

Justitieministeriet utvecklade till exempel tjänsten Plattform för delaktighet (OSY) öppet på Facebook tillsammans med en aktiv grupp utvecklare. Ett sådant modulärt utvecklingsarbete och en tjänst av typen 'perpetual beta' lämpar sig väl för IT-projekt, där växelverkan mellan användarna spelar en central roll och tjänsteutvecklingen lever i takt med behoven. I den tidigare utredningen rekommenderade man att portalen skulle göras med lösningar med öppen källkod.

Vidareutvecklingen av *projektororganisationernas färdigheter i marknadsföringskommunikation* kom upp i flera olika behovsområden allt ifrån utarbetande av texter för projektansökningar till referensmaterial och dokumentation. Projektaktörerna skulle själva exempelvis kunna utvärdera konsekvenserna samt presentera god praxis redan i själva ansökningarna eller komplettera dem under projektens gång. En enhetligare kompetensnivå skulle vara önskvärd också ur projektaktörernas egen synpunkt och detta skulle kunna stödas med utbildning samt handledning, som den tidigare nämnda nätverkspersonen skulle stöda.

Ändringar i projektverksamhetsmiljön kom under utredningens gång upp som ett särskilt behovsområde. Enbart under den föregående programperioden har projektarbetet ändrats radikalt i riktning mot mobilitet bland annat i och med smarttelefonerna och surfplattorna. Det rekommenderas en särskild framsynsbetonad utredning av hur verksamhetsmiljön kommer att utformas under den närmaste framtiden och vilka nya behov som uppstår. Likaså rekommenderas det att man fäster särskild uppmärksamhet vid internationaliseringen av projektverksamheten.

Sisällysluettelo

1. Johdanto 1

- 1.1 JESPERI-selvitysprojektin esittely 1
- 1.2 JESPERI-selvitystyön näkökulmista 1
- 1.3 JESPERI-raportin rakenne 2

2. JESPERI-selvitystyön toteutus ja käytetyt menetelmät 3

- 2.1 Iteratiivinen projektimalli 3
- 2.2 Avoin ja osallistava toimintatapa 4
- 2.3 Menetelmät 6
 - 2.3.1 Benchmarking 6
 - 2.3.2 Www-kysely hanketoimijoille 6
 - 2.3.3 Haastattelut 6
 - 2.3.4 Suunnittelutyöpajat 6
 - 2.3.5 Konseptikuvat 6
- 2.4 JESPERI-hankkeen toteuttajat 6

3. Kohderyhmien nykyisiä ja lähitulevaisuuden tarpeita 8

- 3.1 Helppokäyttöisyys ja käytön tehokkuus 8
- 3.2 Seuranta, raportointi ja luvut 9
- 3.3 Viestintä ja markkinointi 9
- 3.4 Verkottuminen ja hankevalmistelu 11
- 3.5 Yhteinen työ- ja verkottumistila - Case: Wiki 12
- 3.6 Toimintaympäristö nyt ja lähitulevaisuudessa 12

4. Esimerkkejä ja näkökulmia käyttöliittymiksi 14

- 4.1 Konseptointitapa ja sen taustoitus 14
- 4.2 Avainsanat, asiasanat ja teemoitus 17
- 4.3 Tunnusluvut sekä lukujen taulukointi ja koostaminen 17
- 4.4 Kartta 18
- 4.5 Asiasanapilvi 19
- 4.6 Verkostoanalyysi 19
- 4.7 Hankekokonaisuus - Inforapid, Hankegalleria ja Museosuomi 21

5. Mahdollisen hankeportaalin käyttötarkoituksia 23

- 5.1 Tiedonhaku, koostaminen ja raportointi 23
- 5.2 Tuotosten jakelu ja markkinointi 24
- 5.3 Hanketoimijoiden ja -ideoiden verkottaminen 24
- 5.4 Portaali työpöytänä 25
- 5.5 Sosiaalisen verkoston anatomia 26

Sisällysluettelo

6. Suosituksia hankeportaalin tiekartan laadintaan 28

- 6.1 Avainsanojen käyttöönotto 28
- 6.2 Avoin data 28
- 6.3 Koneluettaavuus ja sovelluskäyttö 28
- 6.4 Verkottumis- ja hankevalmistelutyökalut 28
- 6.5 Iteratiivinen toimintamalli 28
- 6.6 Modulaarinen kehitystyö 29
- 6.7 Hanketoimintaympäristön muutokset 29
- 6.8 Kansainvälistymisen huomiointi 29
- 6.9 Osa-aikainen verkottaja 29
- 6.10 Hankeorganisaatioiden markkinointiviestinnän kehittäminen 29
- 6.11 Hanketoimijoiden osaamistason yhtenäistäminen 29

Liitteet 30

Sanasto / käytetyt käsitteet 33

1. Johdanto

1.1 JESPERI-selvitysprojektin esittely

Selvitys on tehty osana Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimaa ja Lapin Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen rahoittamaa Manner-Suomen ESR-ohjelman valtakunnallisen osion toimintalinja 3:n ”Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaa- mis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittämisen toimintalinjaa” ja sen osana olevaa ”Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi” -kehittämishjelmaa 1.9.2012-31.5.2013 välisenä aikana. Hanketta koordinoi Suomen eOppimis- keskus. JESPERI-selvitys käsittelee hanketoimijoiden tarpeita, joita kohdistuu hankeviestintään ja tietopalveluihin. Tämä selvitys lisää näkökulmia ESR-hanketietokannan ja -hankkeiden verkko- palvelujen kehittämiseen. JESPERI on jatkohanke Hermian verkkopalvelualueiden tekniselle esiselvi- tys Hankkeelle. Hermian esiselvitys tehtiin samassa rahoitusohjelmassa (Hermia 2011).

Selvityksen aikana tuli esille monia sellaisia avoimia toimintatapoja ja hyviä käytäntöjä, joilla voitaisiin parantaa hankkeiden tulosten vaikuttavuutta ja keskinäistä vuorovaikutusta. Niillä voitaisiin myös pienentää kustannuksia, joita syntyy esimerkiksi hankehakemusten yhteisvalmistelusta ja hankkeiden internet-näkyvyyden ylläpitämisestä. Näitä aiheita käsitellään myöhemmin tässä raportissa.

JESPERI-selvityksessä sivuttiin myös mahdollisuutta perustaa kokonaan uusi, suomalaisiin hankkeisiin keskittyvä hankeportaali. Tällä selvityksellä ei ole suoraa yhteyttä Rakennerrahastot.fi-verkkopalvelun eikä rakennerrahastojen hallintajärjestelmän EURAn kehittämiseen. Niiden kehittämisestä vastaa työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). Tässä raportissa kyse on kohderyhmä- ja käyttäjälähtöisestä selvityksestä, joka suosittaa portaalille ominaisuuksia ja toiminnallisuuksia sekä ottaa huomioon julkishallinnon internet-palvelujen suunnitteluperiaatteet (JHS 129).

Selvityksestä on rajattu pois mahdollisen uuden hankeportaalin vaatimusmäärittely, visualisointi ulkoasusta käyttöliittymineen ja muut vastaavat tietotekniikan kehityshankkeen dokumentit. Tästä selvityksestä on jätetty pois myös mahdollisen

uuden hankeportaalin perustamisen kustannuslaskelmat samoin kuin tekniset vaihtoehdot portaalien rakentamiselle (vrt. Hermian esiselvityksen eri vaihtoehdot 2011). JESPERI-selvitystä voidaan edellä mainituista rajauksista huolimatta hyödyntää mahdollisen hankeportaalin toteutusta varten järjestettävässä tarjouskilpailussa ja sen vaatimusmäärittelyssä. Mikäli selvityksessä tarkasteltava hankeportaali toteutetaan, sitä voidaan hyödyntää jatkossa muussakin hanketoiminnassa kuin raken- nerahastohankkeissa.

1.2 JESPERI-selvitystyön näkökulmista

JESPERI-selvitystyössä haluttiin tutkia hanketoi- mintaa monista näkökulmista. Yksi niistä perustui ajatteluun, että rakennerrahastojen EURA-hallinta- järjestelmässä hankkeet kuvauksineen muodostavat kokonaisuuden, jota voidaan nimittää han- keavaruudeksi. Se sisältää runsaasti dataa, jota ei nykyisellään hyödynnetä kaikilta osin.

Toinen näkökulma oli se, kuinka tuleva kehitys voidaan ottaa huomioon ja kuinka siihen voitai- siin varautua niin hanketoiminnassa kuin tieto- ja viestintäteknikaankinnoissakin. Voidaan olettaa, että mobiililaitteiden - tableteista kännyköihin - tarjonnan määrä jatkossa kasvaa kuten myös mobiililaitteiden käyttöönotto ja työntekijöiden liikkuvuus. Internetin siirtonopeudet, palvelintehot ja päätelaitteiden tehot kasvavat, mitkä mahdol- listavat pelkkää tekstiä visuaalisempia ja moni- muotoisempia käyttöliittymiä. Yleisesti ottaen mobiililaitteiden kosketusnäytöt tukevat visuaali- sia käyttöliittymiä paremmin kuin pöytäkoneet tai kannettavien tietokoneiden perinteinen näyttö.

Kolmas näkökulma puolestaan kiinnittyi sosiaalisen verkostojen toimintaa helpottavien ratkaisujen miettimiseen. Selvitystyössä etsittiin ensisijaisesti ratkaisuja, jotka voidaan toteuttaa automaattisesti ja erilaisten ohjelmien/sovellusten avulla niin ettei niihin tarvittaisi ihmistyötä sosiaalisten verkostojen ylläpitoa lukuun ottamatta. Suurin osa ehdotetuista käyttöliittymistä ja muusta automatisoinnista (kuten personoitava uutiskirje) voidaan toteuttaa kertaluontoisilla investoinneilla tai pilottihankkeina

korkeakoulujen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa. Joidenkin ehdotusten, kuten julkishallinnon dataan liittyvien avaamisten kohdalla, toteuttaminen vaatisi vain sen, että toimijoille tarjotaan pääsy hankkeissa syntyvään dataan, ja kiinnostuneet toimijat itse kehittäisivät parhaaksi katsomiaan uusia sovelluksia.

Selvityksen näkökulmiin kuuluivat niin ikään viestinnän ja verkottumisen kehittäminen sekä avoimet toimintatavat ja mahdollisuus osallistua prosesseihin myös verkon kautta. Siksi oli luontevaa ja itsestään selvää, että myös JESPERI-selvityksen eri vaiheisiin liittyneet toimenpiteet (mm. suunnittelu-työpajat, kyselyt ja selvitysryhmän kokoontumiset) toteutettiin verkko-osallistumisen mahdollistavilla tavoilla. Näin selvityksen tekemisessä syntyi ylimääräistä, mutta kiinnostavaa tietoa siitä, miten hanketyössä voidaan hyödyntää avoimia osallistumismuotoja ja verkkopalveluja, joita mitä oletettavimmin tulee käyttöön ESR-hankkeissa esim. koustien, tiedonhankinnan ja raportoinnin osalta.

1.3 JESPERI-raportin rakenne

Tämä ”Odotuksia ja toiveita ESR-rakennerahoitusten hankkeiden verkkopalvelulle / viestinnälle” raportti jakautuu seitsemään lukuun. Tässä aloitusluvussa 1 esitellään jatkoselvityksen luonne. Luvussa 2 on tiedot JESPERI-selvityksessä käytetystä projektimallista, menetelmistä ja työkaluista. Luku 3 tarkastelee mahdollisen uuden ESR-hankkeiden portaalin luonnetta ja toimintatapoja sekä niihin

liittyviä tarpeita ja tehtäviä. Luku 4 kartoittaa tarpeita, jotka ovat selvitystyössä tulleet esiin viestinnän ja verkottumisen sekä työkalujen kehittämisen osalta. Luvussa 5 on ehdotuksia erilaisista käyttöliittymistä hankeraportointiin ja erityisesti Rakennerahastotietopalvelun (RR-tietopalvelun) ja hankkeiden löydettävyyden parantamiseksi. Luku 6 esittää suosituksia, joita kannattaisi huomioida mahdollisen uuden portaalin suunnittelussa ja käytännön toteuttamisessa. Luvussa 7 lukijalle tarjotaan laaja lisätietoaineisto sekä liitteiden että taustatietolähteiden muodossa.

Selvitystyön kulku esitetään luvussa 2 tavallista projektiraportointia laajemmin, koska työskentely perustui hanketyössä vielä vähän hyödynnettyyn iteratiiviseen projektimalliin. Koska siitä saatiin hyviä kokemuksia, raportin tekijät suosittelevat iteratiivista mallia myös mahdollisen hankeportaalin toteuttamisessa.

2. JESPERI-selvitystyön toteutus ja käytetyt menetelmät

2.1 Iteratiivinen projektimalli

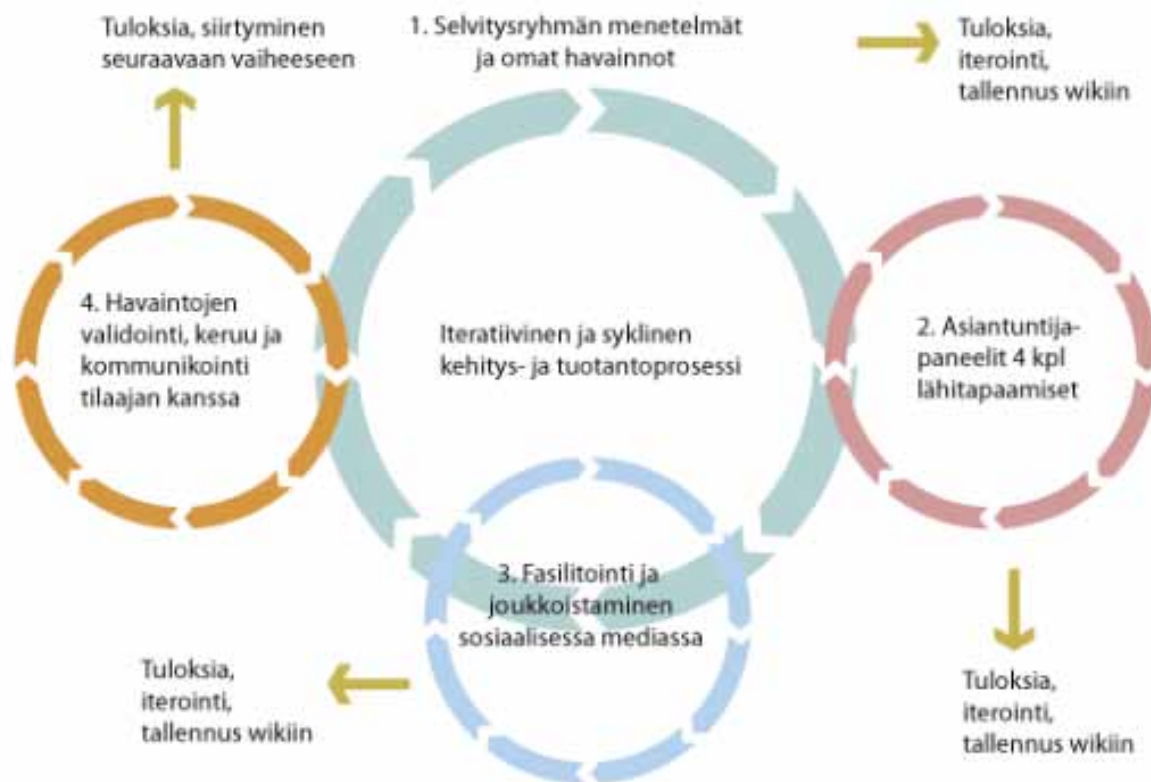
Selvitys toteutettiin iteratiivisesti, mikä tarkoittaa jatkuvaa tai vaiheittaista arviointia ja tulosten vertaamista rinnakkain toteutettuina varsinaisen konseptointi- ja kehitystyön kanssa. Iteratiivinen malli on suosittu erityisesti tietotekniikkaprojekteissa ja yleistyessä myös muuhun projektitoimintaan.

Yleinen ja laajasti käytetty tapa olisi tehdä projektityö noudattaen ns. perinteistä vesiputous-mallia, jolloin etukäteen suunnitellut ja sovitut tehtävät hoidetaan projektin aikana eikä tuotoksia arvioida kesken projektin. Iteratiivisessa mallissa sen sijaan arviointia ja uudelleen ohjaamista tapahtuu koko projektin ajan. Valinta siitä, miten JESPERI toteutaisiin, oli alusta lähtien selvä, koska ennestään oli tiedossa, että iteroinnin avulla muun muassa työskentelyaika lyhenee ja suuren osallistujajoukon mielipiteiden huomioiminen onnistuu paremmin kuin mainitussa perinteisessä mallissa (esim. Toikkanen 2005). JESPERI:ssä tutkailtiin ja arvioitiin jatkuvasti sitä, mitä edistystä on tapahtunut ja

minkälaisia ehdotuksia on tulossa arvioinneista ja eri tahoilta, kuten selvitystyöntekijöiltä, konseptin kehittämisestä, toimijoiden asiantuntijapaneelien annista, avoimen internetin ja sosiaalisen median kautta saadusta aineistoista sekä evaluointien tuloksista. Näitä kaikkia edellä mainittuja tuotoksia käytiin läpi sitä mukaa kuin ne valmistuivat, jotta selvitystyöstä voitiin suunnata projektin aikana tärkeimpiin kysymyksiin.

Tämän loppuraportin alustava sisällysluettelo ja rakenne luotiin samanaikaisesti projektisuunnitelman kanssa. Loppuraporttia alettiin kirjoittaa ensimmäisten havaintojen ja menetelmien myötä. Sen sisällysluettelo muokattiin työn edistyessä, ja sisällysluettelo toimi ajantasaisena jäsenyyksenä ja listana niistä asioista, joita oli tarpeen käsitellä.

Tulokset, havainnot ja työstettävät asiat tallennettiin Google-dokumentteihin, josta ne olivat selvitysryhmälle ajantasaisesti aina saatavissa ja kommentoitavissa yhtenäisenä versiona.

Kaavio 1: JESPERI:ssä käytetty iteratiivinen projektimalli.

2.2 Avoin ja osallistava toimintatapa

Osallistumista mahdollistavien suunnittelumenetelmien ja osallistumistapojen hyödyntämisessä saatavaa kokemusta jaettiin selvityksen aikana ja sen jälkeen sekä asiantuntijapaneeleissa että verkkoviestinnän keinoin.

JESPERI-selvityksen työkalut

Selvitysryhmän jäsenet käyttivät keskenään projektityöskentelyn työvälineinä Skype-puheluita, chatia ja Yammeria (keskusteluun, tiedonvälitykseen ja palaverien pitämiseen), Google-dokumentteja (dokumentointiin), Google-kalenteria ja Doodlea (ajanhallintaan ja kokousten suunnitteluun) ja sähköpostia (viestintään) ja syyskuussa 2010 perustettua Facebook-ryhmää Rakennerrahastokehittäjien toria

<https://www.facebook.com/groups/rakennerrahastokehittajientori/>, Twitteriä ja sähköpostia (ulkoiseen viestintään).

Osallistumista mahdollistavien suunnittelumenetelmien ja osallistumistapojen hyödyntämisessä saatua kokemusta jaettiin selvityksen aikana ja sen jälkeen sekä asiantuntijapaneeleissa että verkkoviestinnän keinoin.

Google-dokumentteihin luotiin kansiorakenne, joka sisälsi kansiot nimeltään:

- Projektihallinta Hankeportaali - keskeiset valmiit dokumentit (mm. projekti-suunnitelma)
- Tausta-aineistot ja materiaalit Hankeportaali (mm. ESR- ja EAKR-hakemuslomakkeet)
- Kohderyhmät ja tarpeet
- Menetelmät ja tulokset (mm. www-kyselyt, suunnittelutyöpajat, haastattelut ja benchmarking)
- Konseptit ja käyttöliittymät
- Päätelmät ja suositukset
- Viestintä (mm. sähköpostilistat)
- Loppuraportti

JESPERI-selvityksen kokoukset, kyselyt ja suunnittelutyöpajat aikajärjestyksessä

Lokakuu 2012

Hanke käynnistyi 1. lokakuuta 2012, kun selvitysryhmän kuusi jäsentä aloitti selvitystyön tekemisen. Seitsemän kuukauden hankkeessa selvitysryhmän jäsenillä oli varattu työaikaa vaihtelevasti, lyhyimmillään kuukausi ja pisimmillään 3,5 kuukautta.

Portaalin konseptointi käynnistettiin benchmarkingilla eli vertailevalla kartoituksella ja RR-Tietopalvelun hankekuvausten sisältöanalyysillä (<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/>) sekä tätä kautta käyttöliittymien suunnittelulla.

Marraskuu 2012

Esikysely lähetettiin sähköpostilla ja Facebook-ryhmässä.

Konseptikuvien tekeminen käynnistyi. Ne toteutettiin html-muotoisina 'sivuina', joissa oli joitain toiminnallisuuksia, mutta pääpaino oli käyttöliittymäehdotuksissa sekä 'sivujen' ehdotuksissa informaation esittämisrakenteesta.

Joulukuu 2012

Järjestettiin ensimmäinen suunnittelutyöpaja, jonka jälkeen jaettiin suunnittelutyöpajan kooste sähköpostilla ja Facebook-ryhmässä. Samalla esitettiin kutsu seuraavaan suunnittelutyöpajaan.

Suunnittelutyöpajoilla mahdollistettiin toimijoiden aktiivinen osallistuminen selvityksen tuottamiseen. Suunnittelutyöpajoihin kutsuttiin mukaan yhdessä ohjausryhmän kanssa nimetyt edustajat hankeorganisaatioista ja muista keskeisiltä toimijatahoilta.

Kunkin suunnittelutyöpajan jälkeen muokattiin taustoitusselvitystä suunnittelutyöpajassa esille tulleiden kiteytysten mukaisesti. Kaikki keskustelumuistiot, kuten myös hankkeen työsuunnitelma, julkaistiin avoimesti Google-dokumenteissa.

Twitteriin käyttöön liittyen Suomen hashtag-kirjastoon <http://bit.ly/htag-fi> syötettiin #jesperi hashtag (<http://bit.ly/anna-htag-fi>).

Tammikuu 2013

Avattiin JESPERI-hankkeelle oma nettisivu. Järjestettiin toinen suunnittelutyöpaja, jonka jälkeen jaettiin molempien järjestettyjen suunnittelutyöpajojen kooste sähköpostilla ja Facebook-ryhmässä.

Helmikuu 2013

Tammi-helmikuussa 2013 haastateltiin seitsemää hanketoimintaa tuntevaa henkilöä.

Maaliskuu-huhtikuu 2013

Loppuraporttia valmisteltiin laajassa yhteistyössä ja avattiin osallistuneiden kommentoitavaksi verkossa. Pidettiin katselmointipalaverit loppuraportista.

Hanke päättyi 31.5.2013.

JESPERI-selvityksen osallisuus

Selvitykseen osallistui selvitys- ja ohjausryhmät mukaan lukien yhteensä 123 ihmistä 76 organisaatiosta. Sukupuolijakauman perusteella osallistujissa naisten osuus oli huomattavan suuri (96 naista) verrattuna miehiin (27 miestä).

	Organisaatioita	Naisia	Miehiä	Yhteensä
Esikysely	79	85	20	105
Www-kysely	18	14	5	19
1. työpaja	10	9	4	13
2. työpaja	9	9	4	13
Haastattelut	5	7	0	7
Facebook-ryhmä				195

2.3 Menetelmät

2.3.1 Benchmarking

Selvitystyön aluksi tehtiin benchmarking eli vertaileva kartoitus RR-Tietopalvelusta. Kartoituksen tueksi kerättiin lisätietoa RR-Tietopalvelun kaltaisista yleishyödyllisistä palveluista, jotka voisivat toimia esimerkki- ja referenssipalveluina. Lisäksi kartoitettiin hyviä käytäntöjä selvitystyöhön kuuluvista osa-alueista.

2.3.2 Www-kysely hanketoimijoille

Www-kyselyssä tiedusteltiin RR-Tietopalvelun käytettävyyttä, kuten käytön helppous ja tehokkuus, sekä pyydettiin näkökulmia ja mielikuvia erilaisista käyttöliittymistä mahdollista kehitystyötä varten.

Kyselyn otanta oli pieni (n=19), sillä kutsu lähetettiin ensisijaisesti siitä kiinnostuneille esikyselyn (n=105) perusteella, joista vain osa oli kiinnostunut vastaamaan www-kyselyihin. Toisaalta, varsinaiset tulokset olivat samansuuntaisia kuin kahdessa suunnittelutyöpajassa.

2.3.3 Haastattelut

Haastatteluita tehtiin yhteensä seitsemän, kuusi julkishallinnon edustajille ja yksi hanketoimijalle. Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina em. selvityksen keskeisimpien aiheiden ympäriltä, joita olivat käytettävyyden kehittäminen, raportointi, viestintä ja markkinointi sekä verkottuminen.

2.3.4 Suunnittelutyöpajat

Hankeessa pidettiin kolme suunnittelutyöpajaa. Selvitysryhmällä oli aiempaa kokemusta reaaliaikaisesta yhteistyöskentelystä internetissä ja suunnittelutyöpajoihin haluttiin tarjota mahdollisimman täysipainoinen etäosallistuminen. Kahden ja puolen tunnin suunnittelutyöpajoissa osallistujat olivat aktiivisia keskustelijoita sekä paikan päällä että verkossa. Kari A. Hintikka toimi suunnittelutyöpajoissa vetäjänä sekä teemojen esittelijänä.

Pauliina Mäkelä fasilitoi etäosallistujia sekä live-raportoi eli kirjoitti kaikille näkyvät muistiinpanot ja suunnittelutyöpajojen sisältöä talteen Adobe Connect -verkkokokoushuoneessa. Live-raportoinnin avulla laadittiin suunnittelutyöpajoista kooste, joka jaettiin sähköpostilla osallistujille.

2.3.5 Konseptikuvat

Eri menetelmiä, kuten suunnittelutyöpajoja, varten esiteltiin olemassaolevia käyttöliittymäkonsepteja internetistä (esim. Inforapid). Lisäksi tehtiin nykyisen RR-Tietopalvelun pohjalta ehdotuksia uusiksi käyttöliittymiksi hankekuvausten ja -toimijoiden havainnollistamiseen. Näitä havainnollistajia olivat konseptikuvat, joita ei pidä yhdistää toiminnalliseen esittelyyn saati ulkoasun visualisointiin. Niiden painopiste on uusien käyttöliittymien kokeilun mahdollistaminen www-selaimella ja tässä tapauksessa myös RR-Tietopalvelun kokonaisrakenteen konseptointi (nk. element map).

2.4 JESPERI-hankkeen toteuttajat

Hanketyötä koordinoi Suomen eOppimiskeskus ry. Selvitys on tehty osana Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimaa ja Lapin Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen rahoittamaa Manner-Suomen ESR-ohjelman valtakunnallisen osion toimintalinja 3:n ”Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittämisen toimintalinjaa” ja sen osana olevaa ”Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi” -kehittämishjelmaa.

JESPERI-hankkeen selvitysryhmässä ovat työskennelleet seuraavat henkilöt:

Suomen eOppimiskeskus ry:

Kari A. Hintikka,
konsepti- ja käytettävyyssuunnittelu,
benchmarking, raportin tuottaminen

Minna Janhunen,
raportin taitto

Niina Kesämaa,
tiedotus ja verkostot

Pauliina Mäkelä,
projektin koordinointi, benchmarking,
suunnittelutyöpajat ja nettifasilitointi

Oili Salminen,
haastattelut, raportin tuottaminen ja
toimittaminen

Titi Tamminen,
hallinnointi ja johto

Aalto yliopisto, Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu, Oppimisympäristöjen tutkimusryhmä

Tarmo Toikkanen,
konsepti- ja käytettävyyssuunnittelu

Hankkeen ohjausryhmässä ovat toimineet puheenjohtajana Titi Tamminen ja jäsenenä Henna Antila (OKM), Leena Lyra (TEM), sihteerinä Pauliina Mäkelä ja muina osallistujina Kari A. Hintikka ja hankkeen valvojana Satu Huikuri (Lapin ELY-keskus). Ohjausryhmä on vastannut hankkeen ohjauksesta ja on kokoontunut yhteensä neljä kertaa.

Loppuraportti on kommentoitu ja julkaistu verkossa.

3. Kohderyhmien nykyisiä ja lähitulevaisuuden tarpeita

Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut vuonna 2011 hallinnonalan rakennerahastotoiminnan kohde- ja sidosryhmiksi seuraavat tahot:

1. **Projektitoimijat** (nykyiset ja potentiaaliset) (esim. Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi –kehittämishankkeen hankkeet, kunnat, kuntayhtymät, koulutuskuntayhtymät, oppilaitokset, yliopistot, työmarkkinajärjestöt, kansalaisjärjestöt, yhdistykset ja yritykset)
2. **Päätäjät ja virkamiehet** eri ministeriöiden keskushallinnossa kuin alue- ja paikallistasoilla (Opetushallitus, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, maakuntien liitot sekä muut ministeriöt)
3. **Kansalaiset ja median edustajat** (Anttila 2011)

Selvitystyössä keskityttiin kahteen kohderyhmään: projektitoimijoihin sekä päättäjiin ja virkamiehiin. Lisäksi välillisesti tarkasteltiin kansalaisten ja median edustajien sekä tutkijoiden tarpeita. Osa jälkimmäisten kohderyhmien tarpeista on tiedostettu jo etukäteen julkishallinnossa ja hanketoimijoiden keskuudessa, mutta koska niitä nousi esiin eri menetelmillä, selvitysryhmä on kirjannut ne raporttiin mukaan löydöksinä tiedonkeruuvaiheesta.

Tarvekartoitus jaettiin neljään teemaan selvityksen tavoitteiden mukaisesti: 1) internet-käytön helppous ja tehokkuus, 2) raportointi ja hanketoiminnan seuranta, 3) markkinointi ja keskinäisviestintä internetissä sekä 4) hanketoimijoiden verkottuminen ja siinä tarvittavat työkalut. Suunnittelutyöpaikalla osallistujien myötä nousi luontevasti esiin vielä uusikin teema: hanketoimintaympäristön trendejä tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa. Tämä teema esitetään omana jaksoneuvoksi jaksossa 3.6: *Toimintaympäristö nyt ja lähitulevaisuudessa*.

Esiin nousseet tarpeet esitetään tässä raportissa teemoittain. Numeroinnista huolimatta niitä ei ole arvotettu, joten ne eivät ole tärkeysjärjestyksessä. Useimmin esitetyt tarpeet esitetään listoissa ensimmäisinä, mutta – kuten tunnettua – yksittäisenkin havainto voi olla merkittävämpi kuin usein esitetyt. Uutta ohjelmakautta ajatellen on erittäin

ilahduttavaa, että tarpeiden lisäksi osallistajat tekivät myös runsaasti ratkaisuehdotuksia, jotka on tiivistetty lukuun 6 Suositukset.

3.1 Helppokäyttöisyys ja käytön tehokkuus

Yksittäisistä tarpeista selkeästi eniten mainitunsi nousi RR-Tietopalvelun hakutoimintojen kehittäminen, sillä siinä on vain vähän hakutapoja. Selitystä tähän voi hakea siitä, että RR-Tietopalvelu kehitettiin ohjelmakauden alussa 2007 ja internet-palvelujen käyttöliittymät, esitystavat ja päätelaitteet olivat tuolloin tyystin toisennäköisiä kuin nyt. Koska RR-Tietopalvelua ei ole päivitetty käyttöliittymien osalta, sen nykyiset käyttöliittymät perustuvat merkkipohjaiseen hakukenttään ja listanäkymiin, joista voi valita hakemansa hankkeen kuvauksen.

Haastatteluissa ja työpajoissa esitettiin tietopalveluun seuraavia käytön helppoutta lisääviä uusia ominaisuuksia:

- Kohdennettu ja rajattu tiedonhaku
 - Eryteisesti halutaan löytää maantieteelliset alueet, kohderyhmät ja teemat
 - Avainsanat ja asiasanat käyttöön
 - EURA Googlen hakukoneen indeksoimaksi
- Ohjelmat ja sovellukset sekä toiminnan tehostaminen
 - RSS-otsikkosyötteen
 - Automaattisesti personoitu uutiskirje
 - Sosiaalisen median jakopainikkeet
- Työkalupaletti, esim. hankkeiden päivittämiseen

Yleisin yksittäinen tarve oli haun kohdentaminen ja tarkentaminen nykyistä helpommin, erityisesti sisältöteemojen ja alueiden osalta. Käyttäjät olivat keksineet tähän useita kiertoteitä, joista yleisin oli haun tekeminen Googlella ohi palvelun omien hakutapojen ja tulosten jalostaminen Excel-taulukko-

laskentaohjelmalla. Vastaavasti avain- ja asiasanat nousivat ratkaisuksi monissa vastauksissa (jakso 4.2: *Avainsanat, asiasanat ja teemoitus*).

Niin ikään ilmeni runsaasti tarpeita saada ajantasaista informaatiota rakennerahastotoiminnasta. Tähän ehdotettiin ratkaisuihin muun muassa uutisten ja tapahtumien RSS-otsikkosyötteitä, personoitavaa uutiskirjetta omaan sähköpostiin sekä sosiaalisen median jakamis- ja linkitysmahdollisuuksia.

3.2 Seuranta, raportointi ja luvut

Hankkeiden seuranta ja raportoitavuutta tarkasteltiin pääosin julkishallinnon näkökulmasta, mutta osalla hanketoimijoista oli myös tarpeita hankkeiden seuranta- ja raportointimahdollisuuksiin. Hanketoimijan kannalta olisi esimerkiksi hyödyllistä ominaisuus, jolla voisi seurata hankkeita omassa kunnassa, lähikunnassa tai maakunnassa.

Seurannan ja raportoinnin kehittämiseksi toivottiin seuraavaa:

- Vaikutusten esiintuonti, laatu ja tuotokset
 - Alueelliset vaikutukset systemaattisesti esiin
 - Hankekuvaukset nyt epätasaisia
- Hankedatan päivittämismahdollisuus kevyesti 3-6 kk välein
- Päivitysprosessien koneellinen automaatio, avoin data
- Loppuraporttien hyödyntäminen (päättäjille, johtoryhmille yms)

Hankkeiden vaikuttavuuden kehittäminen nousi korostetusti esiin sekä haastatteluissa, työpajoissa että Antilan rakennerahastojen strategiaperisissä (Antila 2011). Tämän selvityksen tavoitteisiin ei kuulunut vaikuttavuuden kehittämisasioiden käsittely, mutta työskentelyn aikana hankkeiden vaikuttavuuden merkitys tuli esiin monin tavoin muun muassa käyttöliittymien, tuotosten jakelun ja verkottumisen näkökulmista.

Tarpeisiin ehdotettiin myös useita eri ratkaisuja, joilla hankkeiden tulosten hyödynnettävyyttä voitaisiin lisätä - ja tätä kautta myös vaikuttavuutta. Yksi keskeisistä lähestymistavoista olisi hyväksytyjen hankehakemusten säännöllinen päivittäminen hankkeen aikana ja sen päätyttyä. Vaihtoehtoina olisi muun muassa hankekuvauksen täydentäminen kolmen - kuuden kuukauden välein hankkeen kestosta riippuen. Toisaalta päivitystyö ei saisi kuormittaa liikaa hanketoimijoita, mutta toisaalta julkishallinto tarvitsisi ajantasaisempaa informaatiota hankkeiden edistymisestä kuin mitä nykyään on mahdollista saada.

Hankkeilla voisi olla esimerkiksi päivitettävät kentät hankehakemuksen tai RR-Tietopalvelun yhteydessä, ja niitä täydennettäisiin hankkeen etenemistahdissa. Hankkeista voisi olla päivitettävät kuvaukset niiden omassa julkaisukanavassa, josta ne haettaisiin automaattisesti ja koneellisesti. Keskeistä olisi löytää kaikkien toimijoiden kannalta tapoja, jotka veisivät mahdollisimman vähän ihmistyövoimaa, ja ajantasainen hankeinformaatio syntyisi ikään kuin sivutuotteena, jonka www-palvelut jakaisivat ja päivittäisivät automaattisesti.

Toinen lähestymistapa on hankekuvausten ja niiden esittämisen yhtenäistäminen. Hankkeet ovat esityksiltään epätasaisia ja osin kuvailevia, eikä niissä aina ole välttämättä kaikkia tarvittavia tietoja. Ratkaisuna sisällön suunnittelun ja julkaisemisen laatuun voisi olla hanketoimijoiden kouluttaminen. Hankkeiden vaikuttavuuden, seurattavuuden ja markkinoinnin kannalta hankekoulutusta voitaisiin lisätä seuraavalla ohjelmakaudella.

3.3 Viestintä ja markkinointi

Viestintä EURAssa ja EURAsta ulospäin tapahtuu monella tasolla: julkishallinnon sisällä, hallinnolta hanketoimijoille sekä päinvastaiseen suuntaan, hanketoimijoiden kesken ja hankeorganisaatioiden sisällä. Tähän jaksoon on koostettu kaikenlaisia esiiin nousseita viestintätarpeita.

Viestinnän ja markkinoinnin parantamisen kannalta tarvittaisiin:

- Kieliversiointi: erityisesti ruotsi ja englantia
 - tarvittaisiin myös venäjä, ranska ja saksa
- Hanketoimijoiden ja hankkeiden PR- ja viestintämateriaali
 - monipuolinen media (videot, presentaatiot yms.)
 - käännösten tekijät, laatu ja resursointi olisi saatava määriteltä, ilmenee tarvetta ammattikäntäjille
- Kohderyhmien nykyistä parempi huomiointi datan esittämisessä (eri tietotarpeet):
 - Kansalaiset, journalistit ja tutkijat
- Hallinnon resurssien puute
- Rakennerahastot.fi:sta haetaan ja kaivataan lisää ohjeita, hakutiedotteita, rahoitustietoa, uusia rahoitushakua, tarkempia hakuohjeita, yksityiskohtia maksutuksesta ja raportoinnista
- Lisää markkinointia
 - kanavien yhteensitominen (vrt. Antila 2011)
- Logojen sekä lomake- ja tiedotuspohjien nykyistä helpompi saaminen verkost

Yksittäisenä tarpeena esiin nousi voimakkaimmin kansainvälistymisen huomiointi niin julkishallinnossa kuin hanketoimijoiden keskuudessa. Tarpeita olisi niin vieraskieliselle pr-materiaalille kuin käännösversioiden tekijöille ja ammattikäntäjille. Kansainvälisten materiaalien tuottaminen vaikutti tässä selvityksessä jäävän hieman harmaalle reuna-alueelle: julkishallinto voisi ehkä auttaa tässä, mutta se söisi nykyisinkin niukkoja resursseja entisestään. Toisaalta osalla hanketoimijoista ei ole valmiuksia tai edes tarvetta em. aineistojen tuottamiseen.

Hankekuvauksissa voisi olla huomattavasti enemmän hankkeita rikastavaa materiaalia, kuten hanke-esittelyvideoita, kalvoesityksiä, valokuvia ja tallenteita hankkeista (kuten seminaarit ja we-

binaarit). Monet hankkeet tuottavatkin aktiivisesti em. kaltaista materiaalia, joten kyse on oikeastaan jakelukanavista, ts. siitä miten mitään aineistoa voisi jakaa ja missä aineistot tai linkit niihin sijaitsevat. Ovatko ne hanketoimijan omissa jakelukanavissa, RR-Tietopalvelun hankekuvauksissa tai esimerkiksi Rakennerahastot.fi-palvelussa?

Niin ikään julkishallintoon painottuvissa haastatteluissa nousi esiin resursointi yleiseen rakennerahastot-toiminnan viestintään ja markkinointiin. Hankkeiden markkinointia ja viestintää haluttaisiin tehdä enemmän, koska se koetaan tärkeäksi. Käytännössä tämä työ voi olla organisaatiosta riippuen yhden ihmisen vastuulla tai sitä tehdään oman toimen ohella.

Hankkeiden - erityisesti päättäneiden - tuotosten tiedottaminen ja jakelu internetissä on toteutettu useilla eri tavoin eikä selvitystyössä löydetty selkeitä ideoita käytäntöjen yhtenäistämiseen. Rakennerahastot.fi <http://www.rakennerahastot.fi/> voisi toimia eri lähteissä saatavana olevan aineiston yhteisenä paikkana (sateenvarjona), mutta linkitys olisi hyvä toteuttaa nykyistä selkeämmin. Tiedottamisen ja jakelun yhtenäistämistä voitaisiin kehittää edelleen. Pakko ja velvoite eivät kuitenkaan ole motivoivia toimenpiteitä, jos samaan aikaan haluttaisiin avoimempaa keskustelukulttuuria, verkottumista ja vuorovaikutusta. Osittain tilannetta voitaisiin kehittää hankeviestinnän koulutuksella internetissä.

Tiedotusta ja jakelua hankkeista on tehty joko yhdessä tai useammassa kanavassa, joita ovat yleensä:

- Hankkeen omat nettisivut
- Organisaation nettisivujen sisällä hankesivut eli www.organisaatio.fi/hanke
- Kumppanin nettisivujen sisällä hankesivut
- Alueportaali
- Alueellinen tai teemallinen yhteisöpalvelu

Täydentäviä kanavia ovat olleet muun muassa

- Sähköpostilistat

- Facebook-sivu
- Twitter-profiili
- YouTube-kanava
- Wiki (Wikispaces, Purot.net, Elgg, Confluence)
- Blogi
- Koosteblogi (<http://www.avoinvirta.fi/>)
- SlideShare- ja Prezi-esitykset
- Diigo ja Delicious -sosiaaliset kirjanmerkit
- Verkosto-Ning (<http://www.lshelmet.fi/>)

Hankeviestinnästä löytyvät ainakin seuraavat viestintäelementit, joiden huomiointia voitaisiin pohtia yksityiskohtaisesti portaalia kehitettäessä:

- Itse hankkeesta viestiminen (kuten www-palvelu, mediayhteistyö)
- Hankeaineistojen sijainti (kuten kaupalliset tai oma www-palvelu) ja linkittäminen niihin
- Viralliset loppuraportit tietopalvelussa
- Hankkeiden toiminnalliset raportit
- Hankkeiden pr- ja viestintämateriaalit
- Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa syntyneet dokumentit, esitykset yms.
- Kaupallisten www-palvelujen tunnukset ja niiden hallinta hanketoimijoilla
- Rakennerahastot.fi:n linkit hankkeisiin
- Yllä kuvattu hanketoimijan osaaminen ja koulutustarpeet

Oma aihealueensa on projektien tuotosten, kertyneen osaamisen sekä toteuttajaorganisaatioiden jälkimarkkinointi, erityisesti yrityssektorilla pk-yrityksistä suuryrityksiin. Selvitys ehdottaa erillistä hanketta rakennerahastohankkeiden viestinnän, markkinoinnin ja vaikuttavuuden kehittämiseksi tässä esitettyjen tulosten lisäksi.

3.4 Verkottuminen ja hankevalmistelu

Verkottumisesta ja sen järjestämisestä nousi esiin runsaasti tarpeita. Verkottuminen miellettiin sellaisenaan tarpeelliseksi, mutta ylläolevan hankeviestinnän tapaan se koostuu monista elementeistä. Hankkeiden markkinointiviestinnän kehittämällä

hanketoimija tarjoaa muille mahdollisuuksia tulla huomatuksi ja verkottumista muille suhteessa omaan organisaatioon. Oman osaamisen kehittämällä hanketoimija parantaa kykyään verkottua. Tätä taas voidaan vastaavasti edistää esimerkiksi verkottumistyökaluilla.

Verkottumisen kannalta osa tarpeista on tulkittavissa markkinoinnin ja viestinnän tarpeiksi, joita kuvattiin jo aiemmin. Näiden lisäksi ilmeni seuraavia, melko yleisesti ilmaistuja tarpeita ja toteamuksia olemassa olevasta tilanteesta:

- Enemmän hankkeiden välistä verkottamista
- Jokainen kehittämisohjelma hoitaa tätä verkottamista
- Osa hankkeista onkin pelkästään viestintään keskittyviä
- Ministeriö on yhteydessä muihin rahoittajiin, koordinaatiohankkeisiin, verkostoihin jne.
- Viestinnän muotoina verkkopalvelut, uutiskirjeet, tapahtumat yhdessä muiden kanssa järjestettyinä
- Pitäisi ylittää rajoja niin rahoittajien, alueiden, teemojen väliltä
- Lähdeittävä substanssista, jonka perusteella voisi olla enemmän yhteistä tekemistä

Tarpeina nähtiin hankkeiden viestintä ja vuorovaikutus eri tavoin (sosiaalinen media mukaan lukien) hanketoimijoiden ja hallinnon välillä. Jotkut hanketoimijat eivät koe lisäarvoa suuremmasta vuorovaikutuksesta, kun taas samalla sen lisäämistä toivottiin ja perusteltiin muun muassa kokemusten vaihdolla, toisilta oppimisella, mahdollisten yhteishakemusten kehittämällä sekä avoimien toimintatapojen hyödyillä. Yleisesti ottaen jatkoselvitykseen osallistuneilla hanketoimijoilla tuntui olevan hyvät valmiudet hankkeiden elinkaaren ja osaprosessien avaamiseen nykyistä tai edellytettyä enemmän, mikä taas liittyy raportoinnin, seurannan ja vaikuttavuuden kehittämiseen.

Hankkeita yhteen kokoavissa koordinaatiohankkeissa tulisi velvoittaa tekijöitä verkottumiseen. Samalla tulisi jakaa hyviä käytäntöjä jo hankkeiden

alkuvaiheessa. Hankkeilla on usein samanlaisia kysymyksiä, joihin hanketoimijat saivat vastauksia esimerkiksi portaalin keskustelufoorumilta. Forumilta saisi vertailupohjaa omalle hankkeelle sekä voisi tutustua alueellisiin eroihin. Monien hankkeiden toiminta jatkuu myös hankkeiden päättymisen jälkeen. Internetissä keskustelut ja dokumentaatiot jatkuvat omassa yhteisössä ja laajemminkin. Hankkeen rajausta ei pidetä tärkeänä, vaan että kehittymistä tapahtuu hankeorganisaatioissa ja ihmisissä.

Hanketoimijat muun muassa esittivät toivomuksen, että uusia ideoita saisi laitettua näkyviin uuteen EURAan sekä sisäiselle ideatorille. Silloin voisi antaa oman ideansa jollekin, joka voisi sen toteuttaa. Samassa paikassa voisi verkottua ja käydä jättämässä ideoita, jatkokehittelä niitä sekä antaa ideoita muiden toteutettaviksi ja jakaa sosiaalisen median kanavien avulla tietoa ideatorin sisällöstä sekä osallistaa hanketoimijoita mukaan toimintaan.

Yhteisen hankekulttuurin synnyttäminen tehtäisiin ensin hankkeessa ja sen jälkeen sisäisen ideatorin avulla saisi osallistujia mukaan omaan toimintaansa. Se helpottaisi tiedon löytämistä, kontaktien luomista muihin hankkeisiin ja läpinäkyvyyttä, että mitä muissa hankkeissa on käynnissä. Kehitettävän EURA:n toivotaan olevan työkalu, jossa on helppo etsiä ja löytää sekä tuottaa tietoa. Linkitysten, asiansanoituksen yms. muiden merkitsemistapojen avulla EURA olisi nykyistä laajempi materiaalien haku- ja jakelupaikka.

EURA:n sisäinen ideatori -ajatus synnytti keskustelua siitä, kuinka tätä aihetta voisi analysoida, ideoida lisää ja toteuttaa. Yhteiset työkalut olisivat seurattavissa ja raportoitavissa, mikä taas mahdollistaisi ilmenevien tarpeiden konkreettisen huomion kehittämistyössä.

3.5 Yhteinen työ- ja verkottumistila - Case: Wiki

Wiki-tekniikat tarjoaisivat konkreettisen tavan organisoida sekä tilaisuuksia verkottumiseen, yhteiseen työtilaan että hankkeiden valmistelutyöhön (kuten Wikipedia, kaupalliset Confluence-wiki ja kotimainen Purot.net sekä avoimen lähdekoodin

MediaWiki). Wikissä organisaatio voisi esimerkiksi esitää EURA-hakemuksen ja siirtää valmiit tiedot itse hakemus pohjaan ja erityisesti konsortiohankkeissa toimijat voisivat luonnostella hakemusta yhdessä. Nykyisin tätä tehdään Google Docsissa, mutta kaikkien organisaatioiden tietoturvasäilytys ei suosittelen sitä.

Tarpeista ja suojatasoista riippuen wiki voisi olla verkostomaisempi ja painottaa kontakteja sekä ajankohtaisuutta tai työvälilähtöisempää eritasoisine salauksineen. Esimerkiksi Suomen eOppimiskeskus ry käyttää Confluence-wikia monipuolisesti. Avausnäkyvä sisältää koosteena aihepiirit, uusimmat päivitykset, tapahtuman sekä blogi- ja uutisvirran. Itse wikissä on muun muassa valmiit tyyliohjeet dokumenteille (<http://wiki.eoppimiskeskus.fi>).

Suomen Metsäklusteri käytti useita vuosia puoliavointa wikiä, jossa kaikki tiedot lukuun ottamatta rahoitukseen ja hankkeiden taloudenpitoon liittyviä tietoja olivat kenen tahansa nähtävillä.

Julkishallinto voisi tarjota wikin - tai vastaavan ratkaisun - ylläpitöineen hanketoimijoille. Wikistä olisi tarpeen antaa koulutusta ainakin osalle hanketoimijoista, mutta se voitaisiin yhdistää muuhun koulutukseen, mistä nousi haastattelujen yhteydessä tarpeita esiin.

Lisäksi tarjolla olisi muitakin edullisia ratkaisuja, kuten Intunexin xTune (<https://xtune.fi/>) ja myös <http://www.opefoorumi.fi/> asiantuntijoiden parvityökalu. xTunessa yksittäinen ammattilainen voi kysyä vinkkejä mihin tahansa haluamaansa kysymykseen ja kiinnostuneet ammattilaiset vastaavat joko samasta organisaatiosta tai Sosiaalinen media oppimisen tukena eli Sometun (Sometu.fi) kaltaisissa avoimissa verkostoissa. Sometu on tätä kirjoitettaessa yli 4 500 opetusalan ammattilaisen vapaaehtoisverkosto, jonka aktiviteetteja koordinoi Otavan Opisto.

Tällaista joukkoistamista ja joukkoälyn (Hintikka 2007) eli yhteisen osaamisen hyödyntämistä tehdään internetissä nykyään arkisesti ihmisten tuttavaverkostoista alkaen. xTune:n etuina on asiantuntijoiden profilointi ja keskittyminen ongelmanratkaisuun.

3.6 Toimintaympäristö nyt ja lähitulevaisuudessa

Omaksi teemakseen nousi – uusi ohjelmakausi huomioiden – hanketoimijoiden toimintaympäristön nykytila ja lähitulevaisuuden kehityssuunnat. Varsinaisten rakennerahasto-tarpeiden sijaan kyseessä on joukko hanketoimijoiden ja julkishallinnon yleisiä havaintoja, joista voi nousta runsaastikin erilaisia konkreettisia tarpeita lähivuosina myös rakennerahastotoimintaan.

Mahdollisiksi muutoksiksi / muutoskohteiksi arviointiin seuraavia:

- Internetin rooli työympäristönä
- Itse hankkeet ja organisaatioiden kehittämistyö eriytyvät toisistaan nykyistä enemmän
- Hanke rahoittaa toimintaa; hanke ei ole itseisarvo
- Rajat ylittävä hanketoiminta lisääntyy
- Hanketoimijalla tietotarve sekä henkilökohtaisella että yksikkötasolla
- Ajankohtaisten tietojen päivittäminen koneellisesti ja ohjelmallisesti www-palveluiden välillä (mm. yhteystiedot, hankkekuulumiset, uutiset, uutissyötteen) - nyt kulutetaan paljon aikaa koneelliseen ihmistööhön
 - rajapinnat, Web API:t (Application Programming Interface)
 - myös julkishallinnon avoimen datan hyödyntäminen hanketoiminnassa, mobiilisovellukset ja yhteistyö AppsForFinland -kilpailun kanssa
- Kansainvälisyyden merkitys kasvaa
- Hanketoimijoiden koulutus tulee tärkeäksi
- Osaamisen näkyväksi tekeminen, tietopankki, perehdytys

Pitkä ohjelmakausi on pitänyt sisällään merkittäviä rakenteellisia muutoksia, kuten uusi yliopistolaki, globaali lama, päätelaitteet ja niiden käyttöliittymät, julkisen rahoituksen muutokset ja sosiaalisen median arkistuminen. Nämä kaikki osaltaan muuttavat hanketoimintaa ja organisaatioita, mutta hanketoimijoiden arkiympäristön muutosta ei analysoida tässä yhteydessä.

Hanketoimijoiden koulutus nousi haastatteluissa selkeästi esiin. Tarpeita olisi muun muassa hakeusten laatimiseen, tietoteknisiin taitoihin sekä hankeviestintään ja hanketuotosten jakeluun internetissä.

Monissa ESR-hankkeissa kehitetään omia koulutusmenetelmiä ja -malleja. Kannattavaa taloudellisesti ja resursoinnin kannalta olisi, jos hankkeet aloittaisivat kiinteän yhteistyön ja toteuttaisivat koulutuksia yhteisesti verkostoina tai yhteisesti hankittavina tilaisuuksina. Varteen otettava malli on esim. AVO 2 ([Avoimuudesta voimaa oppimisverkostoihin](#))-hankkeessa käyttöön otettu Opintopiiri-toiminta.

Jos koordinaatiohankkeessa on hyvä fasilitaattori, niin hän onnistuisi todennäköisesti saattamaan yhteen erilaisia osaajia ja siten lisäämään koko verkoston ja hanketoimijoiden osaamista ja synnyttämään todennäköisesti myös uusia juttuja. Lisäksi mm. AKTIIVI ja AKTIIVI Plus -hankkeiden toteuttamat tuotteistuskoulutukset ovat sellaista toimintaa, mitä kannattaisi tarjota kaikille hanketoimijoille. AKTIIVI ja AKTIIVI Plus on opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallisen ESR-kehittämishjelman ”Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi” koordinaatiohankke.

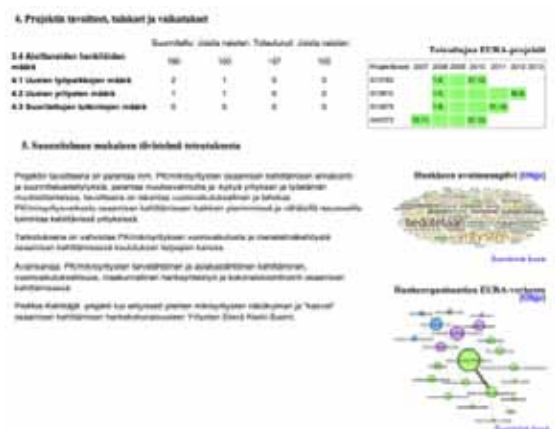
4. Esimerkkejä ja näkökulmia käyttöliittymiksi

4.1 Konseptointitapa ja sen taustoitus

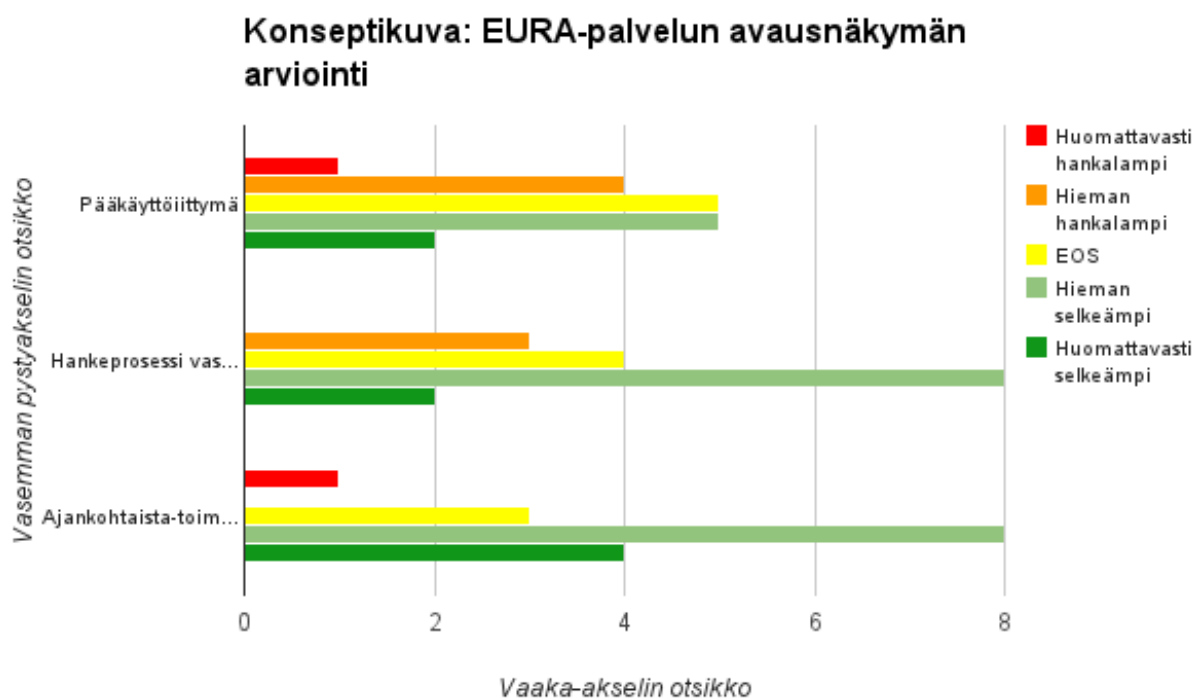
Selvityksen konsepti- ja käytettävyyssuunnittelun lähtökohta oli, että RR-tietopalvelun käyttöä helpottavat ja tehostavat käyttöliittymät voidaan toteuttaa ohjelmallisesti ja automatisoidusti niiden kehittämisen jälkeen (hankintasopimuksista riippuen). On hyvä huomata, että tässä esitellyt

käyttöliittymät eivät ole ainoita tai lopullisia ehdotuksia, vaan ratkaisevat siis tähän mennessä ilmenneitä käyttötarpeita ja toimivat keskustelun pohjana näiden käyttötarpeiden ratkaisemiseksi.

Selvitystä varten toteutettiin joukko konseptikuvia, joita käytiin läpi sekä haastatteluissa että työpajoissa.

Kuva 2: Osa RR-Tietopalvelun konseptikuvista: Avausnäkö, Hakutulokset, Hankekuvaus käyttöliittymäehdotuksineen sekä uusi ehdotus Hanketoimijan profiilinäkymä

Taulukko 3. Www-kyselyn (n=19) arviot konseptikuvista nykyiseen EURA2007-palveluun verrattuna.

Avausnäkyvä

Konseptikuvassa EURA2007-palvelun sekä Hanke-toimijan valikko että uusi Rakennerahastotietopalvelu on integroitu selkeästi osaksi Rakennerahastot.fi-kokonaisuutta (ylävalikko). Hahmottamista tuetaan muun muassa pääkäyttöliittymällä sekä visuaalisella sukunäköisyydellä (joita ei tehty tässä). Tämantyyppisen informaatioarkkitehtuurin todettiin sekä jäsentävän EURA:a nykyistä paremmin että selkiyttävän EURA:n tarkoitusta sekä hanke-toimijoille että hankkeista kiinnostuneille, kuten journalistit ja kansalaiset.

Avausnäkyvää on täydennetty myös ajankoh-taiselementeillä, kuten Uutisotsikot, Uutiskirjeen tilaaminen, linkki Rakennerahastokehittäjien tori Facebook-ryhmään (<https://www.facebook.com/groups/rakennerahastokehittajientori/>) ja muilla elementeillä, jotka näkyvät navigaation oikeassa reunassa. Näitä pidettiin hyödyllisinä ja lisäksi ne luovat dynaamista mielikuvaa itse EURA:sta.

Hakutulokset so. projekttilistaus

Uudistetussa projekttilistauksessa hakutulosten

hahmotettavuutta on paranneltu useilla visuaali-silla vinkeillä (visual clues). Esimerkiksi jokaisesta hankkeesta on 150 merkin tiivistelmä projektilis-tauksessa ja listan rivien taustaväri vuorottelee. Lisäksi esiteltiin ajatus hakutulosten paremmasta tallennettavuudesta sekä jatkojalostuksesta mah-dollisilla uusilla EURA-työkaluilla (vrt. jakso 4.7: In-forapid ja Hankegalleria).

Hankekuvaus -näkyvä

Konseptoinnissa rakennettiin EURA:n hankeku-vaus-näkyvä pitkälti uudestaan. Painopisteinä oli nopeamman yleiskuvan saaminen heti sivun alussa (eli hankehakemuksen tietojen uudelleen järjestäminen) sekä erilaiset visualisoinnit informaation jäsentäjinä. RR-tietopalvelun informaation esittä-mistä ja sen helpompaa hahmottamista ja tehokkuutta voidaan kehittää muun muassa taitollisilla ratkaisuilla (kuten listojen muuttaminen taulukoik-si), uusilla käyttöliittymillä, hankeinformaation esittämisjärjestyksen muuttamisella, kuvituksella ja lisäinformaatiolla. Hankekuvaus -näkyvän käyt-töliittymistä tarkemmin kts. luku 4. Esimerkkejä ja näkökulmia käyttöliittymiksi).

Hanketoimija -profiili

Hanketoimija -profiili olisi uusi näkymä RR-tietopalveluun. Se esittelisi hankekuvauksen tavoin yhteenvedon yksittäisestä hanketoteuttajasta ja toteuttajan tähänastisista EURA-hankkeista. Kyseinen profiili näytettäisiin vain niistä organisaatioista, joilla on vähintään yksi EURA-hanke käynnissä tai toteutunut, ei esimerkiksi vain hankehakemuksen jättäneitä organisaatioita eikä hankekumppaneita.

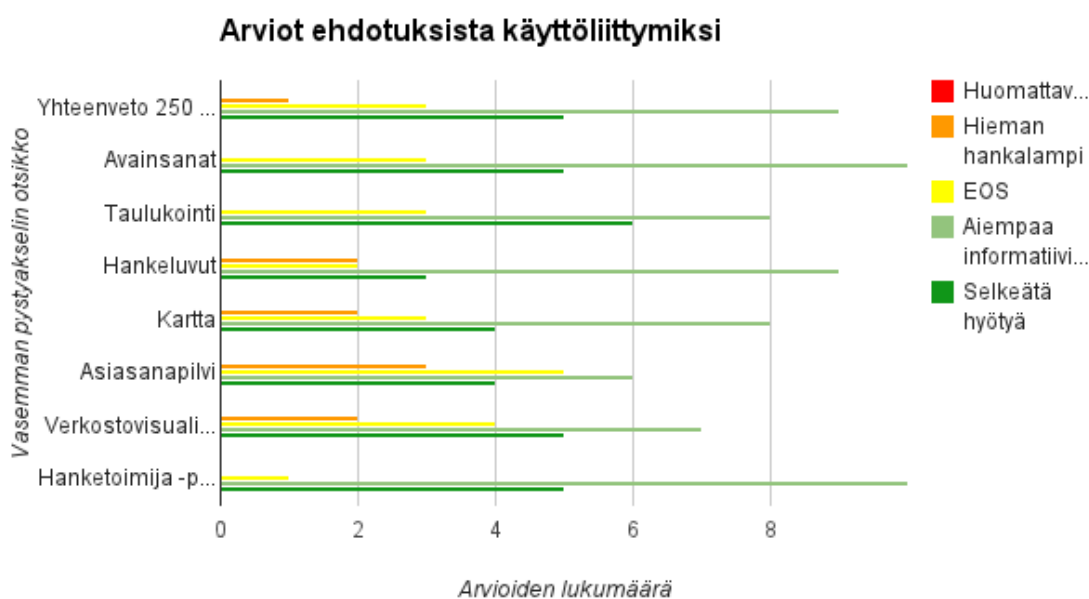
EURA:n käyttötarpeissa on esitetty useita perusteluita erilliselle profiilisivulle, kuten yhteystietojen selkiyttäminen ja lisääminen, PR- ja muun viestintäaineiston ja lisätietojen saaminen, hanke- ja toimijaesittelyt esitysgrafiikkana, videona yms. Nykyistä laajemmin viestintäinformaation lisäksi Profiili-näkymä voisi toimia tuotoksia kokoavana sijaintina, nyt loppuraportit ovat tietopalvelussa ja hankkeet tekevät myös toiminnallisia raportteja esimerkiksi omiin verkkopalveluihinsa.

Hanketoimija -profiili voitaisiin luoda joko ilman taloudellisia lukuja tai niiden kanssa, kuten yhteenlaskettu toteutuma toteuttajan hankkeiden budjetista, hankebudjettien vertaaminen EURA-hankkeiden keskiarvoon, toteutuneet työpaikat

yms. EURA-hanketiedot ovat periaatteessa julkisia, mutta hankehakemuksia tehtäessä ei ole välttämättä ajateltu, että taloudellisia tietoja yhdistettäisiin tai vertailtaisiin yms. luotaisiin julkisesta datasta informaatiota ja koosteita.

Selvitystyöhön osallistuneet pitivät tällaista profiilisivua erittäin hyödyllisenä eivätkä hanketoimijat pääasiassa nähneet ongelmia myöskään oman hanketalousdatansa esittämisessä. Jos toteuttajaprofiili lisättäisiin uuteen EURA:an, niin talousdata-yhteenvedosta on kuitenkin hyvä käydä laaja ja julkinen keskustelu, sillä nyky-EURA:ssa taloudellisten hankelukujen esittäminen tai koostaminen internetissä ei suoranaisesti liity mitenkään EURA-toimintaan. Funktiona olisi tietoaaineiston parempi hyödyntäminen sekä hanketoimijoiden verkottuminen.

Hanketoimija -profiilin näkyvyydessä olisi useita mahdollisia julkisuustasoja. Se voi olla esimerkiksi a) kaikille avoin, b) näkyvissä salasanan takana vain hankkeita toteuttaneille tai hakemuksia jättäneille c) salasanan takana sekä toteuttajille että kumppaniksi ilmoittautuvalle organisaatiolla, jolla ei ole omia hakemuksia / hankkeita.

Taulukko 4. Yhteenvedo ehdotettujen käyttöliittymien hyödyllisyydestä (n=20).

Yhteenvedona leiskoissa esitettyjä kaikkia käyttöliittymiä ja datan esittämistapoja pidettiin informatiivisina. Avainsanoja, Karttaa ja Verkostoanalyysia pidettiin pitkälti selkeästi hyödyllisinä. Eri käyttöliittymien todettiin sopivan eri käyttäjäryhmille ja eri tarkoituksiin, niin RR-tietopalvelun haussa ja kokonaisuuden jäsentämisessä kuin yksittäisen hankkeen esittelyssä. Eri käyttöliittymät esiteltiin integroituna sekä Hankkeen kuvaus- että Hanke-toimijan profiili -leiskoihin.

4.2 Avainsanat, asiasanat ja teemoitus

Avainsanojen lisääminen hankehakemukseen nousi selkeästi vaikutuksiltaan tehokkaimmaksi ja edullisimmaksi yksittäiseksi kehitystoimenpiteeksi. Avain- ja asiasanoilla tarkoitetaan kirjasto- tai vastaavaan luokitukseen perustuvia tunnisteita, joiden avulla yksittäisiä tietoelementtejä (tässä tapauksessa hankkeet ja hankeorganisaatiot) voidaan helposti luokitella ja lajitella laajoista aineistomassoista. Avainsana on yleisempi ilmaisu, kun taas asiasana on eksaktimpi ja jälkimmäiset muodostavat asiasanaluokituksia, kuten esimerkiksi kansallinen ontologiakirjastopalvelu Onki (<http://onki.fi/fi/>) ja YSA - Yleinen suomalainen asiasanas-to (<http://vesa.lib.helsinki.fi/ysa/>).

Esimerkiksi EURA:ssa tällaisia yleiseen tiedonhaun käyttöön ja internetissä tarjottavia avainsanaluokkia voisivat olla Kohderyhmät (kuten yrittäjät, opiskelijat), hankkeen Teemat (eOppiminen, yrittäjäverkosto) ja Tuotetut hyvät käytännöt (kuten projektimalli, innovointityöpajan rakenne).

Avainsanat voitaisiin periaatteessa liittää jo nykyiseen RR-tietopalveluun ja niiden käyttöä on pohdittu. Tapoja olisi ainakin neljä:

- Julkishallinnon etukäteen luomat vaihtoehdot, valitaan hankehakemuksessa
- Hankehakijat päättävät ja kirjoittavat sanat itse
- Kaupallinen sovellus, joka automatisoi ja koostaa avainsanat hankehakemuksista
- Tutkimus- ja kehittämishanke alan korkeakoulujen kanssa

Osallistujat pitivät parempana valmiita avainsanoja alaluokkineen kuin hanketoimijoiden itsensä määrittelemiä sekä hanketyyppien määrittelyä. Vapaa- kenttä -määrittelyssä on myös inhimillisen kirjoitusvirheen riski. Avainsanoja olisi voitava muuttaa hankkeen edetessä tai muuttuessa sekä hankkeen päättyessä. Myös vastuuhenkilöiden nimistä voisi tehdä hakuja sekä liittää muun muassa sosiaalisen median palveluiden yhteystiedot, kuten Facebook, Twitter ym.

Eri vaihtoehdoista yllä, selvityksessä päädyttiin suosittamaan julkishallinnon itsensä määrittelemiä ja tuottamia asiasanalistoja. Kertaluonteisessa työssä voidaan käyttää pohjana aiempaa hankekautta hankkeineen ja uuden hankekauden painopisteet huomioiden. Lisäksi voitaisiin selvittää, voitaisiinko tämä osittain tehdä eri ministeriöiden yhteistyönä so. onko muissa kuin opetus- ja kulttuuriministeriössä huomattu tarpeita vastaaville asiasanalistoille.

4.3 Tunnusluvut sekä lukujen taulukointi ja koostaminen

EURA-tietokannasta olisi helppo koostaa automaattisesti runsas määrä tilastotietoja yksittäisen hankkeen tai hanketoteuttajan aktiivisuuden paremmaksi hahmottamiseksi. Yksinkertaisimmillaan voitaisiin esittää esimerkiksi hanketoimijan viisi (5) tuoreinta hanketta ajallisesti (kuten leiskan esimerkiksi). Hieman pidemmälle vietyinä voitaisiin esimerkiksi laskea tietystä tematiikasta, kohderyhmästä tai hyvien käytäntöjen kategorioista erilaisia tunnuslukuja ja suhteuttaa yksittäinen hanke tai toimijan aktiviteetit niihin.

Kaikenlaisen numeerisen datan esittäminen sekä sen visualisointi koettiin hyödylliseksi. Joiltain osin jatkoselvityksessä ajateltuja kohderyhmiä (hanketoimijat, hallinto, kansalaiset, journalistit yms.) kiinnostavat eri asiat, joiltain osin voi ajatella että hankkeella olisi tietyt perusluvut, joita esitellään nykyisessäkin EURA:n projektikuvauksessa.

Talousdata voisi olla hyödyllistä yhteisiä hankkeita suunniteltaessa, että hahmottaisi kunkin hanketoimijan mittakaavan. Taloudellisten tunnuslukujen

näyttämiseksi nykyistä enemmän ei sinänsä pääosin nähty esteitä, mutta toisaalta www-kyselyssä talousdata sai alhaisimman sijan vapaaehtoisesti täydennettävistä aineistoista. Suosituin vapaaehtoinen täydennettävä oli PR-materiaali eri kielillä ja eri muodoissa, kuten video, presentaatiot.

4.4 Kartta

Erlaisia karttaratkaisuja voitaisiin hyödyntää monipuolisesti. Leiskoissa esiteltiin täysin toiminnallinen demo, jossa esimerkkihankkeen kohdekunnat oli rajattu Google Mapsiin. Leiskan kartta on zoomattavissa ja siinä voi navigoida, vaikkei itse leiskassa enempää toiminnallisuuksia olekaan. Toinen vaihtoehto olisi käyttää staattisia karttakuvia, joissa luodaan automaattisesti kuvaan valittu näkymä tai rajausperuste.

Karttakäyttöliittymä poiki nopeasti käyttöideoita ja -tapoja, kuten tietyn kohderyhmän (esim. nuoret) ja tematiikan (yrittäjyys) hankkeet eri puolilla Suomea. Myös kuntapäätäjät hahmottaisivat nopeasti oman ja naapurialueidensa toimintaa.

Kartan käyttökelpoisuutta lisäisi erilaiset paikkatietoon sidotut koordinaatit ja lähitulevaisuutta ajatellen erityisesti älypuhelimet ja tablet-laitteet hyödyntävät jo nykyään tehokkaasti paikkatietopohjaisia sovelluksia. Edelleen, karttaa voisi käyttää eri tarkoituksiin mahdollisten yhteistyökumppanien kontaktipintana.

Karttojen avulla hanketoimijat voisivat nähdä havainnollisesti miten eri hankkeita on alueellisesti järjestetty, millaisia hankkeita on jo toteutettu tietyllä alueella. Myös julkishallinnon olisi tehokkaampaa tehdä erilaisia alueellisia ja valtakunnallisia hakuja esimerkiksi rajatulla tematiikalla.

3. Projektin toteutusalue ja kohderyhmän kuvaus

3.1 Maantieteellinen kohdealue

Maakunnat: Keski-Suomi

Seutukunnat: Jyväskylän, Äänekosken, Saarijärven-Viitasaaren, Jämsän, Joutsan, Keuruun
Kunnat: Kinnula, Keuruu, Jämsä, Pihtipudas, Konnevesi, Kannonkoski, Kuhmoinen, Toivakka, Petäjävesi, Kyyjärvi, Multia, Viitasaari, Muurame, Joutsa, Uurainen, Luhanka, Kivijärvi, Saarijärvi, Laukaa, Jyväskylä, Hankasalmi, Karstula, Äänekoski

3.2 Varsinaiset kohderyhmät

Arvioita kohderyhmistä ja niiden koosta:

Projektin viestintä: kaikki Keski-Suomen 11288 yritystä + julkiset organisaatiot ja yhteisöt
 Kohdistettu viestintä (valmis KSY:n aktiivinen tiedotuskanava): 5000 PK-yritystä
 Kartoitettavat yritykset : 700 yritystä
 Tarkemmin määriteltävät yritykset: 100 yritystä
 Pilotit yritykset: 60 yritystä (esim. henkilöstön kehittämisen "laatuajajestelmän" esivaihe)
 Projektin tulokset ja tuotteet: laajempi yritys- ja organisaatioiden kohderyhmä, avoin viestintä kaikille PK-yrityksille

Kohdassa 6.4. on jaoteltuna vain 60 pilotit yrityksen määrä, laajempi kohderyhmä (kartoitus, viestintä) on siis huomattavasti suurempi.

Edellä mainittujen yritysten ja yrittäjien ja johdon rinnalla henkilöstö kaikissa ryhmissä.

Toimijaorganisaatiot yritysten ja niiden henkilöstön lisäksi:
 Koulutusorganisaatiot, tukiorganisaatiot.

3.3 Välilliset kohderyhmät

Opiskelijat, työnhakijat, työttömät, maahanmuuttajat (sisältyy varsinaisiin kohderyhmiin, mutta on Keski-Suomessa vielä pieni vähemmistö), yrittäjiksi aikovat.

Kuva 5: Esimerkki hankkeen kohdekunnista Google Mapsin avulla.

Karttakäyttöliittymä poiki nopeasti käyttöideoita ja -tapoja, kuten tietyn kohderyhmän (esim. nuoret) ja tematiikan (yrittäjyys) hankkeet eri puolilla Suomea. Myös kuntapäätäjät hahmottaisivat nopeasti oman ja naapurialueidensa toimintaa

4.5 Asiasanapilvi

Asiasanapilvi on avainsanojen eräs visuaalinen ja koostettu esitystapa. Kuvioon kootaan tietomas- sassa yleisimmin esiintyvät sanat ja niiden paino- arvo näkyy sanojen kokona ja / tai väreinä: mitä suurempana sana esitetään, sitä suurempi sen pai- noarvo on aineistossa tai sitä useammin se esiintyy.

4.6 Verkostoanalyysi

Verkostoanalyysillä ja erityisesti sen visualisoinnilla hahmotetaan monitahoisia verkostoja, joista kuva- taan verkoston kunkin jäsenen tai toimijan väliset keskinäiset suhteet. Erityisesti yhteiskuntatieteissä käytetty menetelmä voi kuvata esimerkiksi yksilöi- den tai organisaatioiden kytkentöjä (kuten yhteiset projektit, tuttavuussuhteet, hallituspaikat, rahoit- tussidonnaisuudet). Verkostoanalyysin tarjoamat visualisointimahdollisuudet ovat yleistyneet nope- asti viime vuosina sen tehokkaan jäsenuskyyvyn vuoksi. Esimerkiksi AKTIIVI-hankkeessa on tehty verkostoanalyysia, miten sen koordinoiman kehittä- misohjelman hankkeet ovat tehneet yhteistyötä.

Ensimmäisissä leiskoissa verkostojen visualisointia käytettiin helpottamaan ymmärrystä siitä, miten yksittäisen hanketoimijan kontaktit rakentuvat aiemmissa ja nykyisissä hankkeissa. Esimerkkikaa- viossa (yllä) kuvattiin kytkennät (esimerkki)hanke- hakemuksessa mainittuihin tahoihin. Lisäksi näy- tettiin hanketoimijan kontaktien omat verkostot siltä osin kuin nämä (esimerkki)kontaktit ovat itse olleet hanketoimijoina. Tällainen tai vastaava raja- us on tehtävä aivan käytännöllisistä syistä, sillä jos visualisoitaisiin kaikkien yli 2000 ESR-hankkeiden kaikkien toimijoiden väliset suhteet niin kokonai- suus ei enää palvelisi hahmotettavuutta, selkeyttä ja helppokäyttöisyyttä.

Verkostovisualisoinnille keksittiin runsaasti käyttöä. Sitä pidettiin helposti ymmärrettävä hahmotta- maan nopeasti hankkeen toimijakenttää ja niiden välisiä suhteita ja sen koettiin tuovan kontaktien ja tekijöiden läpinäkyvyyttä, joka kiinnostaa asiak- kaita / yrityksiäkin. Verkostokaavion ajateltiin myös osaltaan auttavan keskustelun avauksessa uusien partnerien etsimisessä, erityisesti jos yhteydenotot tapahtuvat internetin välityksellä.

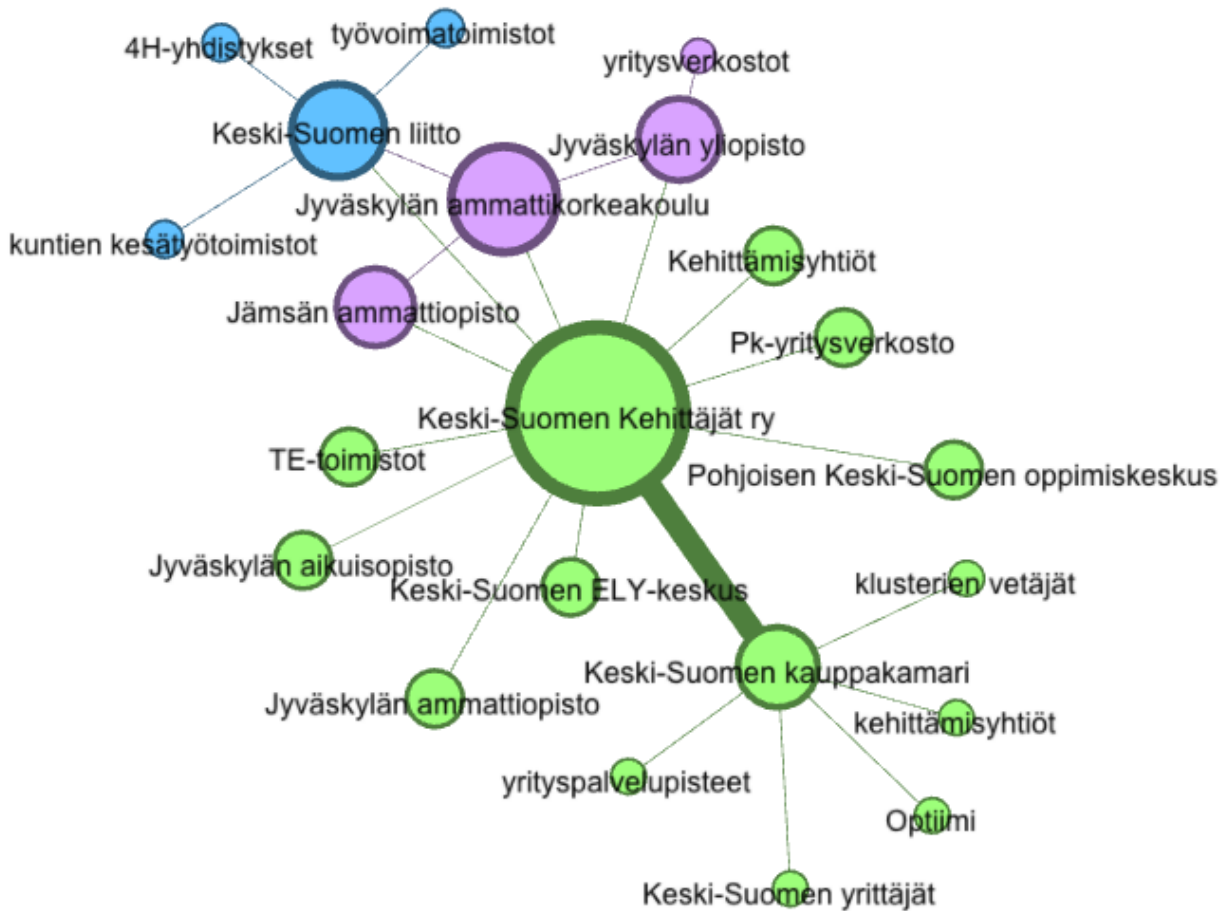
Verkostoanalyysistä todellisessa käytössä saa esi- merkin LinkedIn -verkostoitumispalvelussa. In- Maps -sovelluksella jokainen LinkedInin käyttäjä voi visualisoida oman verkostonsa ja nähdä kon- taktiensa keskinäiset suhteet osoitteessa <http://blog.linkedin.com/2011/01/24/linkedin-inmaps/>

Mahdollista portaalia kehitettäessä on hyvä huo- mioida, että muut tässä esitetyt käyttöliittymät kuin verkostoanalyysi ja Inforapid (alla) ovat to- teutettavissa ja automatisoitavissa hyvin monin eri tekniikoin. Useimpiin käyttöliittymiin on myös tarjolla runsaasti kotimaisiakin valmisratkaisuja, kuten karttapalvelut.

Verkostoanalyysi sekä vastaavat, kytkentöjä yms. linkityksiä sisältävät visualisoinnit ohjelmistoratkai- sut kaipaavat kuitenkin erityisosaamista verrattuna vaikkapa avainsana-tietokannan kehittämiseen. Varsinaisessa EURA:n tuotantovaiheessa on hyvä varmistua verkostoanalyysien ja vastaavien käyttö- liittymien tarjoajalta - tai alihankkijalta - vahvaa ai- empaa näyttöä osaamisesta, erityisesti visualisoin- nin osalta. Esimerkiksi LinkedInin InMaps -sovellus rakentuu avoimen lähdekoodin Gephi-sovelluk- selle ja Gephin visualisointityökalut ovat nousseet muutamassa vuodessa alalla lähes de facto -työ- kaluksi samaan tapaan kuin esimerkiksi graafisella alalla Adoben PhotoShop.

Kuva 6: Avainsanapilvi koostaa halutuista, laajoistakin teksteistä koosteen sanojen yleisyyteen perustuen.

Kuva 7: Esimerkki verkostoanalyysin visualisoinnista.

Kuva 8: Inforapid on visuaalinen ja verkostoaanalyysia hyödyntävä dokumenttien jäsenyysovellus. Vasemmassa näytetään dokumenttien väliset kytkennät ja oikealla yksittäisen dokumentin sisältämät linkit muihin dokumentteihin.

4.7 Hankekokonaisuus — Inforapid, Hankegalleria ja Museosuomi

<http://en.inforapid.org>

Inforapid on esimerkki modernista käyttöliittymästä laajojen aineistomassojen tehokkaaseen ja helppokäyttöiseen jäsentämiseen ja hallintaan. Inforapid-demo käyttää aineistonaan Wikipediaa mutta voidaan ajatella, että yksittäinen Wikipedia-artikkeli vastaisi yhtä hankekuvausta. Inforapid valittiin demoksi yhtenä - ei suinkaan ainoana - esimerkkinä lähitulevaisuuden käyttöliittymistä heti jatkoselvityksen alkuvaiheessa esiteltäväksi eri menetelmien yhteydessä. On oletettavaa, että tulevan ohjelmakauden aikana erilaiset audiovisuaaliset käyttöliittymät ja esitystavat yleistyvät voimakkaasti niin internetin kaistanopeuksien kuin päätelaitteiden prosessoritehojen myötä, mukaan lukien tablet-laitteet ja kännykät.

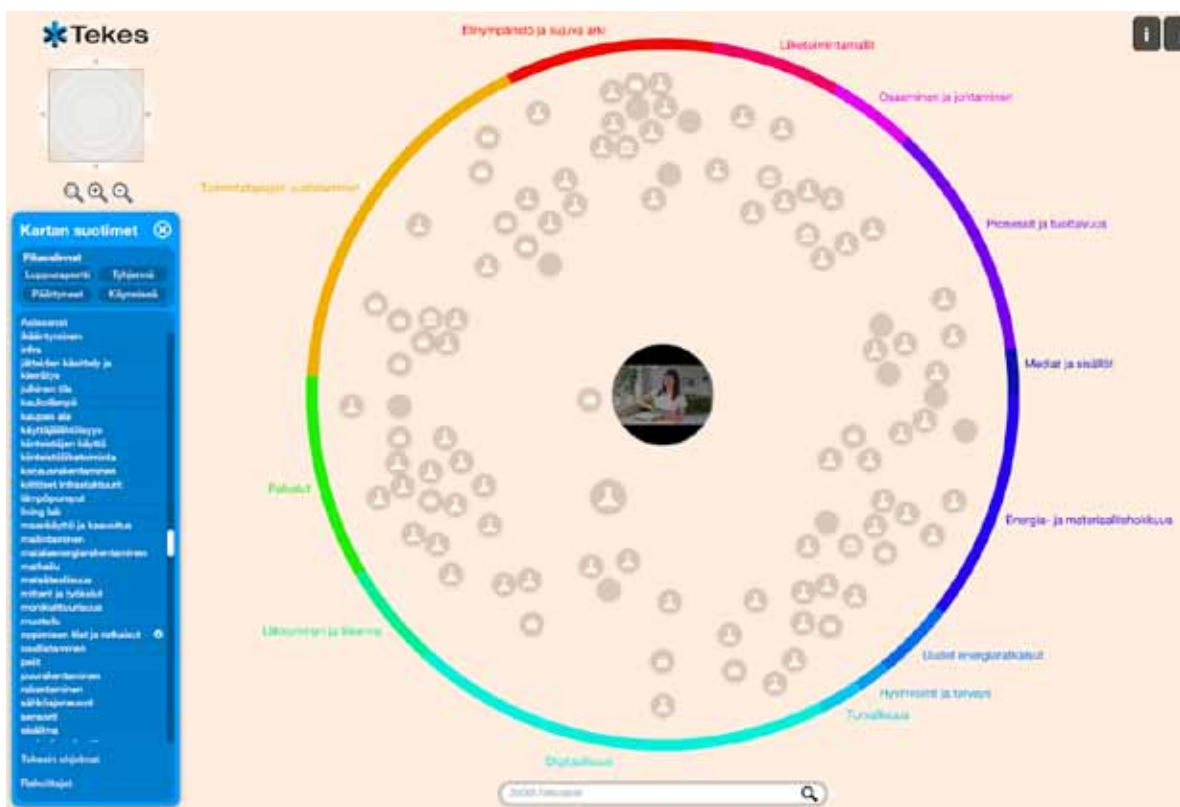
Inforapidissa käyttäjä tekee tekstihaun oikeasta yläkulmasta ja Inforapid näyttää näkymän keskellä parhaiten vastaavan dokumentin. Hiiren avulla käyttäjä saa pikasilmäyksen ja yleiskatsauksen itse artikkeliin (hakemukseen) ja samalla voi siirtyä tutkimaan itse hakemusta (artikkeliä) (Kuva 8: vasen).

Inforapid näyttää jokaisen artikkelista lähtevän viittauksen erivärisinä visuaalisina linkkeinä toisiin artikkeleihin. EURA-käytössä linkkien värit voisivat indikoida esimerkiksi toimijaverkostoa, aihepiirejä, kohderyhmiä yms. (Kuva 8: oikea).

Jos hankekuvauksia ajateltaisiin kokonaisuutena - vaikkapa Wikipedia-artikkelien tavoin - niin olisi loogista tuottaa hankehakemusten välille joko automaattisesti tai toteuttajien hakemukseen tuottaminen tällaisia linkkejä.

Keskustelu Inforapidista oli vilkasta lähes aina, kun sitä demottiin. Jotkut kaipasivat 'sulattelua' hahmotustavan omaksumiseen omatoimisesti. Osa taas piti 'hankevaruudessa' navigointia erittäin selkeänä ja tehokkaana tapana jäsentää samanaikaisesti sekä yksittäistä hanketta että kokonaiskontekstia mihin kaikkialla ao. hanke liittyy (verrattuna vaikkapa nykyiseen RR-tietopalvelun Projektilistaukseen).

Myös Tekesin Hankegalleria nousi usein esiin selvitystyön aikana. Siinä käyttäjä voi valita erilaisilla suotimilla haluamansa teemat ja nähdä niihin liittyvät hankkeet. Hankegalleria on näyttävästi toteutettu, mutta käyttöliittymä edellyttää hieman enemmän omaksumista kuin Inforapid.

Kuva 9: Hankegalleria on visuaalinen ja verkostoaanalyysia hyödyntävä hankkeiden jäsenyssovellus.

Inforapidin ja Hankegallerian kaltaisia datakoko-
naisuuden jäsentäjiä ei voi suositella perus- tai
ainoaksi esitystavaksi mahdollisen portaalin ja sen
monipuolisten kohderyhmien myötä. Sen sijaan
vastaavia sovelluksia voitaisiin tarjota aktiivisille
hanketoimijoille ja erityisesti julkishallinnolle, joka
voi tarvita kokonaisuuden, tai vaikkapa tietyn tee-
man, kokonaisuuden päivittämisen.

Inforapidin ja Hankegallerian kaltaisia dokument-
tien jäsenys- ja hallintasoftwareja on saatavilla
runsaasti sekä maksuttomina valmissovelluksina
(avoin lähdekoodi) että kaupallisesti. Lisäksi voi-
daan harkita yhteistyötä korkeakoulujen kanssa
sopivan sovelluksen kehittämiseksi. Esimerkiksi
HIIT on kehittänyt Museosuomi.fi:n yhdessä koti-
maisten museoiden kanssa tutkiessaan semanttis-
en eli merkityksellisen internetin mahdollisuuksia.
Siinä haetaan esineitä sanojen ja muiden ryhmien
avulla ja sovellus esittää eri museoissa sijaitsevat,

hakuheitoja ja rajoituksia vastaavat esineet valoku-
vina. Linkin myötä pääsee esineen yksityiskoh-
taiseen esittelyyn ja sovellus vinkkaa vastaavista
esineistä. Esine valokuvineen olisi helppo korvata
esimerkiksi tiiviillä hankekuvauksella, josta pääsisi
itse hankkeeseen. Museosuomi vastaa navigointi-
logiikaltaan Inforapidia tekstipohjaisesta käyttöliit-
tymästä huolimatta.

5. Mahdollisen hankeportaalin käyttötarkoituksia

Tässä luvussa peilataan aiempien lukujen tuloksia mahdollisen hankeportaalin konseptiin ja toimitasuunnitelmaan (Antila 2011).

JESPERIä varten tehdyissä haastatteluissa ja työpaikoissa luonnosteltiin portaaliin sellaisia toiminnallisuuksia, jotka voisivat osallistaa ja motivoida toimijoita yhteisölliseen ongelmanratkaisuun ja luovaan työskentelyyn. Näillä ominaisuuksilla mahdollinen uusi portaali eroaisi huomattavasti perinteisten tietokantaportaalien tarjonnasta, jossa toiminnot rajautuvat tiedon syöttämiseen ja tiedon hakemiseen.

Suunnitelmassa ideoitiin, että portaalin sisälle voisi kehittää sähköisen järjestelmän, joka palvelisi erilaisia kohderyhmiä ja parantaisi hanketoiminnan vaikuttavuutta sekä mahdollistaisi järjestelmän sisältöjen ja toiminnallisuuksien hyödyntämisen muussa kehittämistoiminnassa. Selvitystyö tuotti lisäksi ratkaisuehdotuksia siihen, miten hankkeissa syntyneitä tuloksia saataisiin nykyistä enemmän nostettua esiin ja muiden toimijoiden tietoon.

Ehdotuksissa ovat mukana myös mallit tehokkaalle hanketiedon internet-jakamiselle, järjestelmään syötetyn informaation haku- ja lajitteluominaisuuksien kehittämiseksi ja verkkotyökalujen käyttöön otolle. Viime mainitut palvelisivat erityisesti silloin, kun tietokannasta pitäisi löytää esimerkiksi samantyyppiset hankkeet alueittain tai löytää yksityiskohtaisemmin niitä tahoja ja verkostoja, joilla saataisiin olla samanlaista toimintaa keskenään. Tiedossa on, että hankkeista tarvittaisiin nykyistä tarkempaa tietoa yhteistyön ja verkostoitumisen avuksi.

”Väline per tarkoitus” -ajattelu tarkoittaa lähestymistapaa, missä yksittäinen internet-palvelu tai -työkalu sopii ensisijaisesti parhaiten vain tiettyyn tarkoitukseen (Hintikka 2012). Avoimen internet-verkoston tai -organisaatioverkoston toiminnassa esimerkiksi viestintä, yhteiskirjoittaminen, dokumenttien tallentaminen ja niiden jakelu hoidetaan erillisillä työvälineillä. Jotkut internet-työkalut, kuten Google Docs tai Microsoft Live, mahdollistavat eri toimintojen toteuttamisen yhdessä kokonaisuudessa, mutta niissäkin käytetään eri sovelluksia eri tarkoituksiin.

Esimerkiksi Twitter sopii erittäin nopeaan ja globaaliin massaviestintään tai henkilökohtaiseen joukkoviestintään, mutta sen käyttöliittymä (alkaen 140 merkin viesteistä) ei tue kovin monipolvisia keskusteluja keskustelufoorumien tapaan. Facebook on taas erittäin hyvä kanava sosiaaliseen kanssakäymiseen ja verkottumiseen, mutta esimerkiksi sen yhteistyökalut (kuten dokumenttien kirjoittaminen) ja arkisto ei tue pitkäjänteistä työtä ja prosesseja.

Selvityksen yhtenä lähtökohtana oli tunnistaa ratkaisuja erityyppisiin toimintoihin hankeverkostossa. Ratkaisuja haetaan tässä ”väline per tarkoitus” -ajattelun kautta.

5.1 Tiedonhaku, koostaminen ja raportointi

Hankkeiden haku on selkeästi suosituin RR-tietopalvelun käyttötarkoitus. Nykyisellään hakutulokset ovat työläästi hahmotettavia ja informaatiota vaikea hyödyntää, vaikka sitä onkin runsaasti. Jo olemassa olevan datan hyödyntämismahdollisuuksista mainittakoon esimerkkeinä seuraavat:

1) Nykyisellään EURAn sisällä olevassa rakennerahastojen RR-tietopalvelussa voidaan ”hankevaruudesta” löytää tuhansia hankkeita, mutta tuloksissa ei niiden keskinäisiä suhteita tai liittymäpintoja näy lainkaan. EURA-hankkeet sisältävät runsaasti informaatiota, mitä mahdollisessa uudessa portaalissa voitaisiin hyödyntää. Yksinkertaisimmillaan esimerkiksi organisaatioiden nimet voisivat olla hyperlinkkejä, joita klikkaamalla voisi siirtyä uusiin hakemuksiin tai hakutuloksiin. Verkostoa analyysi ja sen visualisointi (jakso 4.6) mahdollistaisi hanketoimijoiden kytkentöjen ja yhteyksien nopean hahmottamisen.

2) Hankehakemuksissa on runsaasti numeerista dataa. Sitä yhdistelemällä voitaisiin näyttää esimerkiksi kunkin toimijan hankehistoria ja taloudellisia lukuja. Kartta-käyttöliittymällä voitaisiin helposti valita tarkasteluun vaikkapa halutut kunnat ja selvittää niiden hankeyhteistyö muiden kuntien kanssa. Koska aina kuntien nimet eivät ole välttämättä tiedossa, palvelun avulla pitäisi pystyä löytämään

vaikkapa tietyn alueen kehyskunnissa toteutettavat tai toteutetut hankkeet tekijöineen.

Itse tietokanta hankehakemuksineen tarjoaisi runsaasti mahdollisuuksia jokseenkin pienillä ja kertaluonteisilla muutoksilla ja sovelluksilla. Nykyisellään EURA2007-palvelu ei juurikaan tue esimerkiksi aktiivisen kansalaisen tarpeita. Kuten palvelun avausnäkyssä todetaan, se on suunnattu "Palvelut projektin hakijoille ja toteuttajille". Ammatillisissa internet-palveluissa ohjeistus ja palvelun sijoittaminen tiettyyn yhteyteen voi olla hyvinkin niukka, jos voidaan olettaa kohderyhmältä riittävää ammattitaitoa tai koulutusta siihen. Jos kansalaisia halutaan tavoittaa laajemmin, niin harkittavissa olisi erillinen käyttöliittymänäkymä, jossa ammattikielen sijasta asioista kerrottaisiin normaallilla arkikielellä.

5.2 Tuotosten jakelu ja markkinointi

Selvitys osoitti hankkeista tiedottamisen sekä raporttien jakamisen olevan hyvin monimuotoista. Toiminnalla ei ole yhtenäistä käytäntöä vaan pikemminkin useita hyviä käytäntöjä. Hankkeita esitellään ja tuloksia jaetaan muun muassa hanketoimijoiden omissa www-palveluissa, osana niitä, projekteja varten perustetuissa www-osoitteissa, alueellisissa portaaleissa (kuten Varsinais-Suomen Profiili) sekä verkostopalveluissa (kuten Länsi-Suomen Helmet Ningissä).

Myös Rakennerahastot.fi sisältää linkkejä hankkeisiin, niiden kuvauksiin ja raportteihin. Rakennerahastot.fi:n ja varsinaisten raporttien välillä kuitenkin katkeaa looginen eteneminen käyttäjän kannalta. Rakennerahastot.fi:sta löytyy kyllä linkkejä raportteihin, mutta ne saattavat johtaa esimerkiksi alueportaalin avausnäkyseen, mistä käyttäjän pitäisi osata navigoida eteenpäin kohti varsinaista dokumenttia. Joissain tapauksissa raportteja on yksinkertaisempaa hakea suoraan Googlessa. Myös RR-tietopalvelua käytetään Googlessa.

Hankkeiden loppu-, väli- yms raporttien ja muiden tuotosten jakelua ei oletettavasti saada täysin yhtenäistettyä ja toteutettua yhdestä verkkosijain-

nista ilman velvoitteita, 'pakkoa' tai muuta ohjattua motivointia (vrt. jakso 5.3: *Hanketoimijoiden ja -ideoiden verkottaminen*). Selvityksessä syiksi nousivat muun muassa hanketoimijoiden erilaiset taidot internet-viestinnästä alkaen, erilaiset viestintäresurssit ja hankehenkilökunnan vaihtuvuus.

Joiltain osin yhtenäisyyttä on kuitenkin kehitettävissä tuottamatta enempää 'byrokratiaa'. Loppuraporttien internet-sijainnista yms voitaisiin alkaa ylläpitää kevyttä tietokantaa sisältäen dokumentin otsikon, verkko-osoitteen ja tiiviin kuvauksen ja tarkentaa sen käyttöä portaalin kehittämisen myötä. Tällaista tietokantaa voitaisiin sitten hyödyntää sovelluksissa ja palvelinohjelmissa eri tilanteissa ja www-palveluissa.

Hanketoimijoiden tuotosten yhteydessä voitaisiin käyttää esimerkiksi sovittua metadata -määrettä ja esimerkiksi RR-palvelu kävisi automaattisesti päivittämässä itsensä hanketoimijoiden ilmoittamissa verkko-osoitteissa.

Jakelun ja markkinoinnin osalta kansainvälistymisen tarpeet nousivat selvityksessä selkeästi esiin niin julkishallinnon kuin hanketoimijoiden puolelta. Kansainvälisen, monikielisen viestintä- ja pr-materiaalin merkitys oletettavasti kasvaa ensi hankekaudella.

5.3 Hanketoimijoiden ja -ideoiden verkottaminen

Hanketoimijoiden tarve verkottumiseen vaihteli suuresti selvityksen tuloksissa. Jotkut toimijat eivät pitäneet verkottumista ylipäänsä tarpeellisena, toiset taas kokivat sen olevan keskeinen osa hanketoimintaa muun muassa vertaisoppimisena.

Selvityksen yksi tavoite oli tarkastella viestintää, josko mahdollinen portaalisi sisältäisi jonkinlaisen sisäisen viestintäkanavan hanketoimijoiden ja julkishallinnon välille. Ylläolevan kanava-ajattelun pohjalta tällaista erillistä tai uutta viestintäkanavaa ei ole syytä luoda itse portaaliin ainakaan ensimmäisenä vaihtoehtona, sillä ihmisillä ei välttämättä ole aikaa siihen, osallistuminen sen käyttöön ei olisi ehkä kattavaa, yhä uusien viestintävälineiden

seuraaminen kuormittaa ja vie aikaa, osa ihmisistä voisi tarvita koulutusta siihen jne.

Toisaalta kyse on motiiveista, miten hankeihmiset omaksuvat uusia välineitä ja taitoja. Periaatteessa hankeprosessiin voitaisiin integroida ja edellyttää pakollisen viestintäkanavan käyttöä, esimerkiksi portaalin sisällä, mutta tämä oletettavasti ei mitenkään parantaisi yleistä motivaatiota, vaan vaikutus saattaisi olla päinvastainen. Toimintasuunnitelmasa todetaankin hyvin, että ”Ylimääräistä työtä tai vaivaa aiheuttavana alustan käyttö jää vähäiseksi, eikä alustalle saada luotua kunnollista toimijaverkostoa ja riittävää vuorovaikutusta. Toimijat käyttävät jo nyt useampaa erilaista tietojärjestelmää toiminnan seurantaan ja raportointiin, joten alustalla on oltava toisentyppinen funktio ja sen käytölle luotava tarve ja motivaatio.”

Portaalin personoitavuus ja sisäinen kommunikointi edellyttäisi lähtökohtaisesti henkilökohtaista tunnistautumista (hankeorganisaation edustajana). Tämä voitaisiin toteuttaa useilla tavoilla, joihin julkishallinnon tietoturvapoliittikka saattaa asettaa rajoitteita. Portaaliin voitaisiin kirjautua muun muassa hankehakemus-tunnuksella, pankkitunnisteella tai sosiaalisen median tunnuksella, kuten Facebook ja Twitter, tai vapaavalintaisesti näillä kaikilla.

Yksilöllisen tunnistautumisen myötä portaalin viestintä voitaisiin rakentaa esimerkiksi siten, että käyttäjä saa sähköpostiinsa personoidun uutiskirjeen ja haluamallaan tavalla RSS-otsikkosyötteet sekä voisi vastata suoraan sähköpostista.

Perinteisten keskustelufoorumien sijaan voitaisiin ottaa ainakin aluksi käyttöön kevytrakaisu, jossa osallistujat voivat kommentoida uutisia, uusia ohjeita tai ohjelmahakua etc. Tällaista mallia käyttävät muun muassa monet suomalaiset sanomalehdet verkkoversioissaan. Palvelussa ei siis ole varsinaista keskustelufoorumia, mutta käyttäjät pääsevät kommentoimaan substanssivetoisesti.

Nykyisen internetin myötä ei voida enää olettaa, että keskustelu tapahtuisi yksittäisessä 'paikassa', kuten www-palvelussa tai blogissa. Ihmiset jakavat www-linkkejä ja keskustelu hajoaa Twitteriin, keskustelufoorumeille, Ning-verkostoihin, Facebookiin jne. Jos EURA-keskusteluja haluttai-

siin seurata kattavasti, niin tarkoitukseen pitäisi hankkia kaupallinen nettimonitorointipalvelu, joita Suomessakin on useita, kuten M-Brain.

Toimintasuunnitelman yksi tavoite oli ilahduttavasti informaalin viestinnän kehittäminen julkihallinnon ja hanketoimijoiden välillä. Tästä käy esimerkiksi oikeusministeriön Osallistumisympäristö-hanke (OSY), joka on osa valtiovarainministeriön koordinoimaa SADe-ohjelmaa. OSYn avoin kehittäjäyhteisö kuten myös kansalaisraati ovat antaneet palautetta hankkeelle sähköisesti hankkeen alusta lähtien ja verkkotoiminnan rinnalla on ollut myös kasvokkaistapaamisia. OSY-hankkeessa on siten perinteisen projektitoiminnan rinnalla ollut käytössä toimintatapoja, joita voitaisiin harkita myös muualla hallinnossa. Tällaisiin lukeutuu OSY-hankkeesta muun muassa erään hankinnan tarjouspyynnön julkaiseminen verkossa julkisesti arvioitavaksi.

Toisesta esimerkistä käy Sometu-verkosto (<http://sometu.ning.com/> ja <http://www.sometu.fi/>), jossa on tällä hetkellä reilut 4 700 jäsentä, mutta sillä ei ole taustallaan mitään vakiintunutta organisaatiota, kuten yhdistystä tai osuuskuntaa. Sosiaalinen media oppimisen tukena -verkostolla ei ole varsinaista johtoa, luottamustehtäviä tai edes neuvoa-antavia äänestysmenettelyitä. Käytännössä Sometun arkiaktiivisuudesta on huolehtinut osapäiväinen netti- tai verkostoaktivoija tai -koordinoija, joka aktivoi päivittäin verkostoa eri tavoin. Lisäksi verkostoaktivoija järjestää tapahtumia ja koulutusta, toimii verkoston edustajana sosiaalisessa mediassa ja verkottaa Sometun jäseniä sekä tekee verkostoa näkyväksi.

5.4 Portaali työpöytä

Selvitystyön tulosten ja konseptisuunnittelun näkökulmista työpöytä ja portaali voisi olla ensisijaisesti kokonaisnäkyvä hanketyöskentelyssä tarvittaviin ja tarjottaviin internet-palveluihin. Esimerkkinä tästä vaikka Suomi.fi <http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/>, joka näyttäytyy erillisenä palveluna, mutta on oikeastaan personoitava linkkikokoelma Asiointitileineen ja muine palveluineen.

Tässä selvityksessä ehdotetaan harkittavaksi mo-

dulaarista ajattelua mahdollisen portaalin kehittämisessä. Eri palveluita ja toimintoja kehitetään suhteellisen itsenäisesti ja portaalia täydennetään niiden valmistuttua jo olemassa olevilla palveluilla. Yhtenä keskeisenä elementtinä voisi olla avoimen datan ajattelu (Poikola, Kola & Hintikka 2010). Tämä tarkoittaisi toisaalta esimerkiksi EURAn hankemusten datan suoraa ja sovelluskäyttöä eli erilaiset internet-sovellukset voisivat tehdä hakuja tietokantaan. Toisaalta tämä tarkoittaa avointa rajapintaa EURAan ja mahdollisesti muihinkin julkishallinnon palveluihin tietohakujen osalta.

Kun modulaarisen sovellusajattelun yhdistää iteraatiiviseen tuotantomalliin, niin mahdollisen portaalin kokonaiskustannukset oletettavasti laskisivat ja ehkä oleellisemmin toteutus- ja projektriskit pienenevät. Suomessa on esimerkiksi valmisteilla mittava terveydenhuollon potilastietojärjestelmän uudistus Apotti <http://www.hel.fi/hki/apotti/fi/Etusivu>. Sen kustannukset lasketaan olevan 350-450 miljoonaa euroa yksistään pääkaupunkiseudulla. Apotin tarkoitus on tuottaa yhtenäinen hallintajärjestelmä ja korvata nykyiset, keskenään epäyhteensopivat potilastietojärjestelmät. Apotti tehdään nk. big bang-mallilla, missä se korvaa olemassaolevat järjestelmät käynnistyessään eikä paluuta vanhoihin, sinänsä toimiviin järjestelmiin ole. Jos hanke ei toteudu täysin suunnitellusti, niin riskit ovat erittäin suuret.

Iteratiivinen sekä modulaarinen ajattelu mahdollistaa vaiheittaisen ja asteittaisen etenemisen perinteistä projektimallia paremmin, jolloin myös mahdollisia projektriskejä voidaan sekä vähentää etukäteen että arvioida paremmin tulevia kustannuksia.

5.5 Sosiaalisen verkoston anatomia

OKM rakennerahastotoiminnan strategisissa päämäärissä (Antila 2011) todetaan verkottumisesta ja nettiaktiivisuudesta, että: *”Rakennerahastokehittäjien tori -ryhmä Facebookissa ei ole toistaiseksi koonnut kovin suurta joukkoa asiasta kiinnostuneita. Vuoden 2010 alun aluehallintouudistuksen myötä olemme koonneet noin sadan hengen*

sähköpostiverkoston, jota on hyödynnetty sähköpostijakeluna eri asioissa, joskus jopa 11 pisteen videoneuvotteluina.”

Esimerkiksi 4. maaliskuuta 2013 mennessä RR-tietopalvelussa esiteltiin 2 251 ESR-hanketta. Niitä on koordinoanut 1163 eri sähköpostiosoitetta, ihmistä tai organisaatiota. JESPERI-selvitykseen vastasi 104 ihmistä. Facebook-ryhmässä oli 195 jäsentä 6. maaliskuuta 2013.

Yksi tunnetuimmista internetin ominaispiirteistä on mittakaavaton verkosto. Sen perusajatus on, että 1-2 % tarkasteltavasta verkostosta on erittäin aktiivisia jäseniä verkoston toiminnassa ja voimakkaasti verkottuneita, 9-10% jossain määrin aktiivisia ja verkottuneita ja noin 90 % verkoston jäsenistä ensisijaisesti seuraa verkoston toimintaa ja on hyvin vähän verkottuneita tai ei ollenkaan. Verkosto sellaisenaan ei ole mitenkään rajattu, mutta sellaisen katsotaan syntyvän yhteisen nimittäjän kautta, on se vaikkapa ammatti, koulutuslaitos tai kaupunginosa.

Rakennerahasto-toiminnan kannalta 1 000 osallistujaa tai 'verkoston' mahdollista jäsentä tarkoittaa yleisesti ottaen 100 toisinaan aktiivista ja 10 todella aktiivista. Näin katsoen Toimintasuunnitelmassa ja yllä esitetyt luvut noudattavat mittakaavattoman verkoston suhdelukuja.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö 900 vähemmän aktiivista olisi kiinnostuneet toiminnasta. He vain tyytyvät seuraamaan toimintaa, uutisointia ja ehkä osallistuvat seminaareihin ja webinaareihin tai painavat Tykkää-nappia Facebookissa. Seuraajien osallistamisessa aktiivointi on keskeisessä roolissa. Kuten jaksossa 5.3 todettiin, erityinen verkosto- tai yhteisömanageri voi vaikuttaa hyvinkin paljon verkoston toimivuuteen ja aktiivisuuteen.

Sekä rakennerahastojen oma viestintä että tämä selvitys on päätyntä tunnistamaan reilut 100 keskimääräistä aktiivisempaa ihmistä hankeorganisaatioissa. Kun hankkeiden koordinoijia on yleisesti arvioiden reilu tuhat ESR-hankkeiden perusteella, niin voidaan olettaa, että jo ennen tätä jatkoselvitystä (Facebook-ryhmä, sähköpostilista yms) on suunnilleen tavoitettu verkosto aktiivisista ihmis-

tä - ja tätä kautta myös aktiivisista organisaatioista. Portaalin kehittämisen kannalta voidaan olettaa aivan sama suhtautuminen. Omien hankkeidensa innovaattorit, aktiiviset ja monen hankkeen toimijat sekä varhaiset omaksujat oletettavasti ottaisivat portaalin ensimmäisenä käyttöönsä. Selvityksen edustama lähestymistapa on, että nämä ryhmät otettaisiin alusta alkaen mukaan mahdollisen portaalin kehittämiseen.

Yksittäisen innovaation käyttöönotossa ei milloinkaan päästä 100 prosenttiin, ei edes internetin kaltaisessa metakeksinnössä. Toimintasuunnitelma toteaaakin erittäin hyvin, että *"Lisäksi on hyväksyttävä se tosiasia, että pienempikin suunnitteluporukka riittää, eikä kaikkia mahdollisia tahoja ole pakko saada heti mukaan. Suunnittelutyön käynnistäminen ei saa jäädä odottamaan aikaa, jolloin kaikki ovat valmiita tulemaan mukaan. Näin ei välttämättä koskaan tule olemaan, eivätkä kaikki toimijat ole yhtä kehittämishenkisiä"*.

Kuten ylläolevassa todettiin, niin aktiivisin joukko hanketoimijoista on oletettavasti saatu osallistettua kuluneella ohjelmakaudella. Käytännössä tämä tarkoittaa vain toiminnan vaiheistamista mahdollisen portaalin kehittämisessä. Iteratiivisen kehitysmallin mukaisesti ideoita, konsepteja ja mahdollisen portaalin käytännön toiminnallisuuksia suunnitellaan, kehitetään ja testataan yhdessä ensin kaikkein aktiivisimpien organisaatioiden ja ihmisten kanssa. Jalostuksen jälkeen ne avataan laajemmalle ryhmälle (100 - 200 ihmistä) ja seuraavalla kierroksella kaikille hanketoimijoille.

Verkottaminen internetissä ja sosiaalisessa mediasa, portaalin käytännön kehitystyö sekä rakennerahastoprosessien avaaminen kannattaa aloittaa aktiivisten kiinnostuneiden kanssa. Vähemmän aktiiviset tulevat mukaan ajan myötä nähdessään varhaisten omaksujien käytännön hyödyt.

6. Suosituksia hankeportaalin tiekartan laadintaan

Tähän lukuun on koottu joukko suosituksia selvitystyön pohjalta mahdollisen hankeportaalin kehittämiseksi tiekartan ideaa mukaillen. Suositukset eivät ole tärkeysjärjestyksessä, ja niitä voidaan valmistella rinnakkain ennen varsinaista kehitystyötä. Useimmat suositukset voitaisiin toteuttaa toisistaan riippumattomasti, mutta ohjelmalliseen automaatioon, ts. ihmistyötä mahdollisimman vähän tarvitsevan informaatiopalvelun päivitystyöhön ja ylläpitoon liittyvät ratkaisut olisi tehokkaampaa toteuttaa rinnakkain. Suosituksista sekä luvun 5 konseptoinnista voidaan muodostaa konkreettinen tiekartta portaalin edistämiseksi.

6.1 Avainsanojen käyttöönotto

Avainsanat nousivat selkeästi yksittäiseksi ja vaikeimmaksi toimenpiteeksi niin RR-tietopalvelun helppoon ja tehokkaaseen käyttöön kuin raportointiin ja seurantaan. Eri toteutustavoista selkein ja tuloksiltaan eksaktein olisi julkishallinnon itsensä tuottama avainsana -lista eri osa-alueista, kuten hankehakemusten teemat, kohderyhmät ja alueet. Avainsana-listojen luomisessa sanoja voisi hakea nykyisen hankekauden hakemuksista ja täydentää niitä uuden hankekauden sisällöllä.

6.2 Avoin data

Julkishallinnon avoin data on noussut nopeaan suosioon Suomessakin. Avoimella datalla tarkoitetaan julkishallinnon tuottamaa dataa oman toimintansa tueksi. Ajattelutavan mukaan se voitaisiin jakaa maksutta niin kansalaisten kuin liike-elämän käyttöön (Poikola & Kola & Hintikka 2010). RR-tietopalvelun ja rajapinnan avaaminen (Web API) mahdollistaisi monia uusia sovelluksia ja muun muassa hanketoimijat ja tutkijat voisivat hyödyntää koko tietokantaa omiin tarkoituksiinsa. Avoimen datan sovelluksia ei kannata sinänsä laskea lukumääräisesti, mutta esimerkiksi pääkaupunkiseudun reittiliikennedatan avaaminen on tuottanut jo kymmeniä kansalaisia hyödyntäviä sovelluksia.

6.3 Koneluettavuus ja sovelluskäyttö

Resursoinnin näkökulmasta olisi mahdollista toteuttaa useita viestintää tehostavia toimintoja ennen mahdollista portaaliakin. Tällaisia ovat esimerkiksi RSS-otsikkosyötteiden tilaaminen ja räätälöinti sekä hankkeissa kuvattujen yksittäisten kenttien hyödyntäminen uusissa käyttötarkoituksissa. Esimerkiksi Rakennerahastot.fi:hin voitaisiin hakea EURA:sta hankkeiden kuvaamat hyvät käytännöt ja esittää ne tietopankkina.

6.4 Verkottumis- ja hankevalmistelutyökalut

Selvitystyössä nousi esiin runsaasti tarpeita hanketoimijoiden keskinäisen verkottumisen ja siihen liittyvien kanavien ja työvälineiden kehittämiseksi. Näitä ovat muun muassa uusien kumppanien löytäminen. Lisäksi ilmeni hankehakemuksen tekemiseen liittyviä tarpeita, kuten valmistelu yhteiskirjoittamisella ja hakemusenttien tilapäinen tallentaminen ennen tekstin muokkausta riittävän lyhyeksi hakemusenttään. Ratkaisutapoja olisi useita, joista yksittäisenä wiki-tekniikat ja esimerkiksi kaupalliset Confluence <http://www.atlassian.com/software/confluence/overview/team-collaboration-software> ja suomalainen Purot.net <http://purot.net/>. Yksittäisenä sovelluksena wikit vastaisivat monipuolisimmin toimintasuunnitelmassa esitettyyn ajatuksen hanketoimijan työpöydästä. Lisäksi voitaisiin harkita muitakin kotimaisia ja kollektiivista asiantuntijuutta hyödyntäviä työkaluja, kuten Intunexin xTune <https://xtune.fi/>.

6.5 Iteratiivinen toimintamalli

Mahdollisen portaalin tuotannossa suositellaan iteratiivista toimintamallia (tai nk. rapid proto). Tämä tarkoittaa lyhyitä viikkojen, korkeintaan kuukausien kehitysjaksoja, joiden jälkeen tuotokset evaluoidaan ja päätetään miten jatketaan. Onnistuneita toimintoja kehitetään eteenpäin tai todetaan valmiiksi ja vähemmän käyttökelpoiset hylätään ja otetaan uusia toimintoja kehitykseen.

Mallilla vältetään sitoutumista suurhankkeeseen, jossa riskien toteutuminen on suurempi ja mahdollisuus palata projektissa taaksepäin.

6.6 Modulaarinen kehitystyö

Modulaarinen kehitystyö kulkee iteratiivisen projektimallin rinnalla. Tässä ajattelussa portaalin toimintoja kehitettäisiin yksittäisinä, toisistaan riippumattomina työkaluina, jotka koottaisiin yhteen niiden valmistuttua. Portaali ja sen työpöytä olisi eräänlainen avaus- ja navigaationäkymä toisistaan riippumattomiin palveluihin, kuten viranomaisrekisterit. Joitain portaalin toimintoja voitaisiin alkaa kehittää periaatteessa vaikka heti, ennen itse portaalin tuotantovaihetta. Tällaisia toimintoja olisi esimerkiksi RSS-otsikkosyötteet, personoitava uutiskirje ja hyvien käytäntöjen tietopankki.

6.7 Hanketoimintaympäristön muutokset

Selvityksessä nousi selkeästi esiin hanketoimijan muuttuva työympäristö verrattuna vaikka vuoteen 2007 ja RR-tietopalvelun kehittämiseen. Keskeisiä muutostrendejä ovat muun muassa mobiliteetti ja liikkuvuus, audiovisuaalisten esittämistapojen ja käyttöliittymien kasvu, omien laitteiden käyttö organisaatiossa (nk. BYOD). Niin ikään organisaatiotrendeissä alkaa nousta esiin muun muassa avoimet toimintatavat ja läpinäkyvyys, hierarkkioiden madaltuminen, nettinäkyvyys muun muassa sosiaalisessa mediassa. Selvityksen tulosten perusteella suositellaan erillistä hanketta hanketoimijoiden muuttuvista toimintaympäristön tarpeista uudelle hankekaudelle.

6.8 Kansainvälistymisen huomiointi

Lisääntyvä kansainvälistymisen huomiointi nousi selvityksessä voimakkaasti esiin yhtenä toimintaympäristön muutosrendinä. Tarpeita erityisesti kansainväliseen markkinointiin nousi esiin niin julkishallinnolta kuin hanketoimijoiltakin. Konkreet-

tisia huomiointitapoja ovat esimerkiksi hankekuvausten monikieliset tiivistelmät sekä hankkeiden monikielinen pr-materiaali, joka löytyisi helposti esimerkiksi linkitettyinä RR-tietopalvelun hankekuvauksiin.

6.9 Osa-aikainen verkottaja

OKM:n rakennerahastotoiminnan strategissa päämäärissä (Antila 2011) yhtenä tavoitteena on informaalin viestinnän kehittäminen julkishallinnon ja hanketoimijoiden välillä. Yksi lähestymistapa olisi osa-aikainen verkostokoordinaattori. Hänen tehtävänä olisi luoda verkostolle aktiviteetteja, avustaa käytännön ongelmissa, koordinoida koulutusta ja tapahtumia ja ylläpitää rakennerahastojen nettinäkyvyyttä Facebookista Twitteriin.

6.10 Hankeorganisaatioiden markkinointiviestinnän kehittäminen

Selvityksessä nousi esiin lähestymistapa, jossa keskityttäisiin enemmän hankeorganisaatioihin kuin niiden toteuttamiin yksittäisiin projekteihin (vrt. Toimintasuunnitelman tavoitteet). Erityisesti tämä nostettiin esiin hankeorganisaatioilla, joilla hankkeet kohdistuvat merkittävästi tai jopa kokonaan yhteistyöhön liike-elämän kanssa pk-sektorista teollisuuteen. Tässä hetkellä esimerkiksi RR-tietopalvelu on hyvin hanke- ei toteuttajakeskeinen. Yhtenä uutena ehdotuksena tässä selvityksessä esitetään hanketoimijan Profiili-sivua, mutta varsinaisesti kyse on paljon laajemmasta kokonaisuudesta.

6.11 Hanketoimijoiden osaamistason yhtenäistäminen

Selvityksessä nousi esiin tarve kouluttaa hanketoimijoita nykyistä aktiivisemmin. Tarpeina olisivat muun muassa hakemusten laatiminen, yleiset tietotekniset taidot sekä hankeviestintä ja hanke- tuotosten jakelu internetissä.

Liitteet

Tausta-aineisto

Selvityksen tarpeesta ja kysynnästä on olemassa seuraavat esiselvitykset ja taustadokumentit:

1. Hermia / Ilkka Lehtinen, Avoimien järjestelmien käyttö OPM:n ESR -hankkeiden toiminnan tehostamiseksi ja esimerkki Capnovan selvityksestä automatisoidusta www-ympäristöstä
- Esiselvitys on tuottanut hankeportaalin alustavalle suunnittelulle tekniset lähtökohdat ja reunaehdot

2. OKM / Henna Antila: rakennerahastojen strategiaan ja sosiaalisen median toimintatapaan liittyvä dokumentti (lokakuu 2011)
- Dokumentti tarjoaa hyvän yleiskuvan muun muassa ajatellun hankeportaalin kohderyhmistä, tavoitteista sekä tätä kautta perusrakenteen tarjottavalle selvitykselle

3. Suomen eOppimiskeskus / muiden muassa ESR-rahoitteiset AVO1- ja AVO2 -hankkeet
- hyödyntää selvityksessä jäsenkuntansa osaamista
- ESR-rahoitteisten AVO1- ja AVO2 -hankkeissa syntyneitä tuloksia avoimista toimintamalleista, internetpalvelujen suunnittelusta sekä sosiaalisen median käyttöönotosta
- käytettävissä AKTIIVI-verkoston osaaminen

4. Valmistelussa on huomioitu yleisiä julkishallinnon yleisiä internet-palveluiden suunnitteluperiaatteita, kuten Yhteentoimivuus.fi, JHS, Laatuksiteeristö

5. Sähköinen asiointi ja demokratia (SADe)-ohjelma, erityisesti siinä opetus- ja kulttuuriministeriön ja oikeusministeriön hankkeet (<http://www.vm.fi/sade>)

6. Tieto- ja viestintätekniikka koulutuksessa -hankekokonaisuus

Muut lähteet

Hintikka, Kari A. (2007). Wikipedia joukkoälyn muotona. Tieteessä tapahtuu 24:7. <http://ojs.tsv.fi/index.php/tt/article/view/319>. Viitattu 6.4.2013.

Hintikka, Kari A. (2011). Sosiaalinen media – yhteisö vai verkosto? Artikkel. Teoksessa Kangaspunta, Seppo (toim.) Yksilölliset yhteisöt. Tampere University Press.

Hintikka, Kari A. (2012). AVO2 Nettikansa : sosiaalinen media järjestön organisoinnissa. Koulutusesitys, kalvot 19-30. AVO2 Nettikansa -hankkeen esitys järjestökoulutuksessa 27.3.1012 Jyväskylässä yhdessä Keski-Suomen Yhteisöjen Tuen kanssa. <http://www.slideshare.net/ubiq/avo2-nettikansa-sosiaalinen-media-jrjestn-organisoinnissa>. Viitattu 5.4.2013.

Poikola, Antti, Kola, Petri & Hintikka, Kari A.: Julkinen data: johdatus tietovarantojen avaamiseen. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö, 2010. (pdf). <http://julkinendata.fi/>. Viitattu 15.12.2012.

Toikkanen, Tarmo (2005). Don't draw diagrams of wrong practices – or: Why people still believe in the Waterfall model. Blogimerkintä. <http://tarmo.fi/blog/2005/09/dont-draw-diagrams-of-wrong-practices-or-why-people-still-believe-in-the-waterfall-model/>. Viitattu 3.3.2013.

Liitteet

Linkkejä projektimateriaaleihin sekä benchmarking-kohteisiin

Yleiskatsaus aiheeseen, Kari A. Hintikan esitys käynnistyspalaverissa

<https://docs.google.com/presentation/d/1R9beJVmW9W5eMtfiKTi7glGaKA91pLAD46zvYETsn0Y/edit#slide=id.p5>

Projektisuunnitelma

<http://bit.ly/Jesperiprojektisuunnitelma>

JESPERI-hankkeen nettisivu

<http://www.eoppimiskeskus.fi/projektit/jesper>

Facebook-ryhmä Rakennerahastokehittäjien tori

<https://www.facebook.com/groups/rakennerahastokehittajientori/>

1. suunnittelutyöpajaan ilmoittautumislomake

Lyhytlinkki

<http://bit.ly/jesper1paja>

Alkuperäinen linkki

<https://docs.google.com/spreadsheets/viewform?formkey=dEdyRVpiVWNUNEtjZjFpRS0zakZ3M2c6MQ#gid=0>

2. suunnittelutyöpajaan ilmoittautumislomake

Lyhytlinkki

<http://bit.ly/jesper2paja>

Alkuperäinen linkki

<https://docs.google.com/spreadsheets/viewform?formkey=dGISX3BfMkROdjFic2dPR0R6cjY5Q3c6MQ#gid=0>

Työpajojen yhteenveto

Lyhytlinkki

<http://bit.ly/Jesper12kooste>

Alkuperäinen linkki

<https://docs.google.com/document/d/1kXec6rt4tjgUtlf93PBzQ--YnLiapsDCVEpkZM0o5w/edit>

Väliyhteenveto 23.1.2013 tähänastisista tuloksista

<https://docs.google.com/presentation/d/10joZ8JF2TkcsZ0YRNoGkHC9EQsPsVMq12iwuGqShc0l/edit#>

Rakennerahastot.fi

<http://www.rakennerahastot.fi/>

Linkit EURAan

<https://www.eura2007.fi/rrtiepa/>

<https://www.eura2007.fi/hakija/login.jsp>

ESF-projektitietokanta

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=46&langId=en>

Länsi-Suomen Helmet Ning - ESR-toimijoiden yhteinen kehittämis- ja oppimisympäristö

<http://www.lshelmet.fi/>

Liitteet

Satakunnan TE-keskuksen kehittäjäorganisaatioverkoston sivu sisältäen hyvät käytännöt
<http://www.bestpractices.fi>

Varsinais-Suomen hankeverkko 2007-2013
<https://vshanke2007.info/>

Pilkahdus-toiminta on monen eri pirkanmaalaisen toimijan yhteistyötä. Portaalia hallinnoi Pirkanmaan liitto ja Pirkanmaan ennakointipalvelu -hanke.
<http://pilkahdus.fi/fi/etusivu>

Opetusalan toimijoiden avoin ja valtakunnallinen foorumi osaamisen ja innovoinnin kehittämiseen
<http://www.opefoorumi.fi/>

Häme Open Campus (HOC) -verkoston yhteiseen verkkoympäristö
<http://www.hoc.fi/>

Sosiaalinen media oppimisen tukena - Sometu Ning
<http://sometu.ning.com/>

Linkkejä taustamateriaaleihin

AVO koulutusmateriaalit, aineistoja ja tapahtumia
<http://wiki.eoppimiskeskus.fi/display/AVOkoulutukset/AVO+koulutusmateriaalit%2C+aineistoja+ja+tapahtumia>

Pulahduksia AVO-vesillä - Kuvauksia AVO-hankkeen toiminnasta 2008-2011 - AVO-hankkeen raportteja 1/2012
<http://wiki.eoppimiskeskus.fi/pages/viewpage.action?pagelD=6455469>

AVOimesti törmäyskurssilla - Haasteita reaali- ja verkkomaailman yhdistämisessä - AVO-hankkeen raportteja 2/2012
<http://wiki.eoppimiskeskus.fi/pages/viewpage.action?pagelD=6455473>
AVO:n laineet liplattavat - Avoimuutta näkyvässä, vaikuttavuustutkimus - AVO-hankkeen raportteja 3/2012
<http://wiki.eoppimiskeskus.fi/pages/viewpage.action?pagelD=6455471>

SeOppi-lehdet (vuodesta 2003 lähtien)
<http://www.eoppimiskeskus.fi/tietopalvelut/seoppi/ilmestyneet-lehdet>

Sosiaalinen media hanketyössä -wiki
<http://somehanketyossa.wikispaces.com/>

Apps4Finland 2012 Idea-sarja - Kunnan esityslista uusiksi - Jaana Huhta ja Kari A. Hintikka
<http://www.slideshare.net/ubiq/apps4finland-2012-ideasarja-kunnan-esityslista-uusiksi-jaana-huhta-ja-kari-a-hintikka>

Benchmarking eli vertaileva kartoitus suunnittelun menetelmä - Kari A. Hintikka
https://docs.google.com/presentation/d/14pN9N2gYwBQQ_5Nn_r8qQQ8rahgX9TQmujW3704NtkA/edit#slide=id.p5

Sanasto / käytetyt käsitteet

Avoim data

Avoimella datalla tarkoitetaan julkishallinnolle, yrityksille, organisaatioille ja yksityishenkilöille kertynyttä jalostamatonta informaatiota, johon on avattu maksuton pääsy organisaation ulkopuolisille.

BYOD (Bring your own device)

Omien laitteiden käyttö esim. työtehtävissä ja liikuttaessa on tullut entistä tavallisemmaksi älypuhelinien ja tabletlaitteiden lisääntyvän käytön myötä.

EAKR

Euroopan aluekehitysrahasto, lue lisää

http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/fi/02_eu_rr_ohjelmat/01_eakr/

ESR

Euroopan sosiaalirahasto, lue lisää

http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/fi/02_eu_rr_ohjelmat/02_esr/index.jsp

EURA

Euroopan unionin rakennerahastojen hallintajärjestelmä. Nyt käytössä oleva EURA 2007 on Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ohjelmakaudella 2007 - 2013 osarahoittamien projektien hallinnointiin tarkoitettu selainpohjainen tietojärjestelmä. Järjestelmällä hoidetaan mm. projektihakemusten, projektipäätösten, maksatushakemusten, seurantalomakkeiden ja loppuraporttien toimittaminen ja hallinnointi sekä rakennerahastotoiminnan toteutumista kuvaavien raportointitietojen tuottaminen sekä kansallisiin tarkoituksiin että Euroopan komissiolle. Lue lisää

http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/fi/07_eura/index.jsp

Hanke

on tarkkaan suunniteltu projekti/tehtäväkokonaisuus tietyn päämäärän saavuttamiseksi. Lue lisää esim.

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Projekti>

Iteratiivinen

Iteratiivinen malli on suosittu erityisesti tietotekniikkaprojekteissa ja yleistymässä myös muuhun projektitoimintaan korvaamaan vallitsevaa ns. perinteistä vesiputous-mallia. Jälkimmäisessä edetään vaiheesta toiseen 'vesiputousmaisesti', kun yksi vaihe kerrallaan on hyväksytty. Iteratiivisessa mallissa tehdään alusta alkaen kaikkia vaiheita määrittelystä testaukseen rinnakkaisesti ja syklisesti. Mallin on katsottu tuottavan parempaa arviointia, uudelleen ohjaamista, vähemmän virheitä sekä hukkaresursointia koko projektin ajan.

JESPERI

Jatkoselvitys ESR-rakennerahoitteisten hankkeiden portaaliselvitykselle

Konsepti

(engl. concept image, concept illustration, concept art, concept drawing) on erilaisten produktioiden kuvallinen luonnos tai suunnitelma ja tuotteen tai palvelun idean kiteytys.

Mittakaavaton verkosto

Verkosto koostuu yleensä joukosta havaintoyksikköjä tai noodeja (nodes) tietyn mitattavan ominaisuuden perusteella ja toisiinsa kytkettyinä. Useimmilla noodeilla on vain muutama yhteys (kuten ihmiskontaktit, kaapeli toiseen koneeseen), mutta joukossa on joitakin supernoodeja, joilla on erittäin paljon yhteyksiä suhteessa muihin noodeihin. Mittakaavattomalla verkostolla (tai 1-9-90 -säännöllä) tarkoitetaan, että 1-2 prosentilla verkostossa on erittäin paljon mitattavaa ominaisuutta, 9-10 prosentilla jonkin verran ja 90 prosentilla vähän tai ei ollenkaan. Esimerkiksi 100 ihmisen joukossa keskimäärin 1-2 ihmistä on todella aktiivisia verkostossa, 9-10 jonkin verran ja loput pääasiassa passiivisia seuraajia tai aktiivisia muissa kuin tarkasteltavassa verkostossa.

Sanasto / käytetyt käsitteet

Mobiliteetti

on palveluihin liittyvänä ominaisuus, joka ei sido palvelun käyttöä vain tiettyyn yhteyteen ja käyttöpaikkaan, vaan se mahdollistaa palvelun käytön esimerkiksi puhelimen tai älypuhelimien/tabletlaitteiden avulla liikuttaessa.

Portaali

tarkoittaa internetistä puhuttaessa verkkopalvelua, joka omien toimintojensa lisäksi tarjoaa pääsyn useisiin muihin verkkopalveluihin. Tällöin portaali-sanaan on yleensä lisätty etuliitteeksi määritelmä portaalin luonteesta. (Lähde: <http://fi.wikipedia.org/>)

Rajapinta

on ohjelmisto tai ohjelmistokomponentti, jolla eri ohjelmistot voivat vaihtaa tietoja keskenään. (Lähde: <http://www.kdk.fi/fi/kokonaisarkkitehtuuri/sanasto>)

Rapid prototyping

liittyy iteratiiviseen toteuttamiseen, jolloin tehdään nopeasti malleja (prototyyppejä) mm. toteutuksessa olevasta palvelusta tai sovelluksesta.

RR-tietopalvelu

Rakennerahastotietopalvelu

RSS

(lyhenne sanoista Really Simple Syndication) on joukko verkkosyötemuotoja, joita käytetään usein päivittyvän digitaalisen sisällön julkaisemiseen. Tällaista sisältöä ovat esimerkiksi blogit, uutiset ja podcastit. (Lähde: <http://fi.wikipedia.org/>)

Tablet-laite

on kosketusnäyttöinen ilman erillistä näppäimistöä toimiva "sormitietokone", johon voidaan kytkeä erilaisia lisälaitteita. Laitetta käytetään näpäyttämällä näyttöä sormella tai liikuttamalla sormeja pitkin näytön pintaa. Lue lisää, esim. <http://www.kotus.fi/?s=4136>

Web API

(Application Programming Interface) on sovellusrajapinta/ohjelmointirajapinta ohjelmistokomponentti, jolla eri ohjelmat voivat tehdä pyyntöjä ja vaihtaa tietoja eli keskustella keskenään. (Lähde: <http://www.kdk.fi/fi/kokonaisarkkitehtuuri/sanasto>)

Odotuksia ja toiveita ESR-rakennerahoitteisten hankkeiden verkkopalvelulle

SUOMEN
eOPPIMISKESKUS RY

Hanketoiminta vaatii monenlaisia resursseja, joista monet liittyvät informaation tallentamiseen, jakamiseen ja esittämiseen järjestelmien avulla niin, että informaatiota voidaan välittää rahoittajille ja muille hanketoimijoille eri palveluihin ja laitteisiin. Hanketyössä tarvitaan siten asiantuntijoita, tietojärjestelmiä, laitteita, palveluja ja yhteyksiä. Informaatiopalvelun helppokäyttöisyys motivoi hanketoimijoita hoitamaan omat tehtävänsä sovitun mukaisesti tai enemmänkin. Sen sijaan huonosti toimivat sähköiset järjestelmät passivoivat käyttäjät pahimmillaan siihen, ettei pakollisiakaan tietoja kovin mielellään tallenneta tai päivitetä järjestelmään.

Tämä raportti kuvaa suomalaisten hanketoimijoiden käsityksiä Euroopan unionin rakennerahastojen verkkopalvelusta Rakennerahastot.fi:stä ja hanketoiminnan hallintajärjestelmästä EURA 2007:sta. ESR-hankkeissa toimivat kertoivat omista ja organisaationsa tarpeista ja toiveista viestinnän, tiedonsaannin ja verkostoitumisen työkaluille. Selvityksen lähtökohtana on ollut uuden ohjelmakauden alkaessa kartoittaa nykyistä toimivampia informaation tallentamisen, jakamisen ja esittämisen keinoja, jotta hanketyön vaikuttavuutta ja sujuvuutta voidaan parantaa. Lisäksi selvitystyössä otettiin esille mahdollisen uuden hankeportaalin tuottaminen ja siihen liittyvät suositukset toimintamalleista, informaatio-

palveluista, verkottamiskeinoista ja uusien työkalujen käyttöönotosta.

Raportti on syntynyt JESPERI (Jatkoselvitys ESR-rakennerahoitteisten hankkeiden portaaliselvikselle) -hankkeen tuloksena. Se on Avoimissa oppimisympäristöissä aktiiviseksi kansalaiseksi ESR-kehittämisohjelmasta rahoitettuja esiselvityshankkeita. Selvityksen toteutti Suomen eOppimiskeskus 1.10.2012-30.4.2013 välisenä aikana.